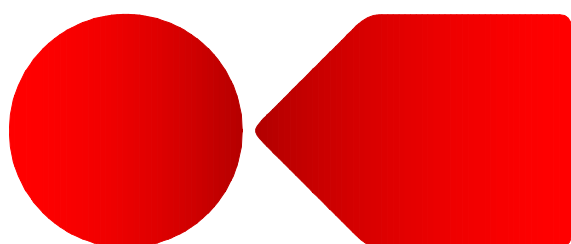

Årsrapport 2014

KONKURRANSE
TILSYNET

The Competition Authority

ÅRSRAPPORT 2014 - KONKURRANSETILSYNET

Innhold

1. Leders beretning.....	3
2. Introduksjon til virksomheten og hovedtall	5
2.1 Konkurransetilsynets virksomhet	5
2.2 Organisasjon	6
2.3 Nøkkeltall årsregnskap	8
3. Årets aktiviteter og resultater	9
3.1 Resultatrapporteringstabell	10
3.2 Ressursbruk	39
3.3 Vurdering av oppnådde resultater	42
4. Styring og kontroll i virksomheten	44
4.1 Konkurransetilsynets overordnede vurdering av styring og kontroll i virksomheten.....	44
4.2 Fellesføring for 2014 – Tidstyver	45
4.3 Intern omstilling og endring	45
4.4 Turnover	46
4.5 HMS og arbeidsmiljø	46
4.6 IA-avtalen og sykefravær.....	46
4.7 Ligestilling	47
5. Vurdering av framtidsutsikter	50
6. Årsregnskap	52
6.1 Ledelseskommentar årsregnskapet 2014	52
6.2 Prinsippnote årsregnskapet	53
Vedlegg 1 – Saksstatistikk 2011 - 2014	61
Vedlegg 2 – Høringsuttalelser 2014	62
Vedlegg 3 - Årsregnskap for det alminnelige prisreguleringsfondet.....	66
3.1 Ledelseskommentarer	66
3.2 Oppstilling av bevilgningsrapportering med noter	66
3.3 Oppstilling av fondsregnskap med noter	67

Årsrapportens utforming

Finansdepartementet har fastsatt nye krav til årsrapport i bestemmelser om økonomistyring i staten punkt 2.3.3. Fra og med rapporteringen for 2014 skal årsrapporter for alle underliggende virksomheter følge en fastsatt inndeling, benevnelse og rekkefølge. Denne årsrapporten følger råd og anbefalinger til innhold i årsrapporten fra Direktoratet for Økonomistyring, samt de særegne rapporteringskravene for Konkurransetilsynet fra overordnet departement (Nærings- og Fiskeridepartementet).

Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA)

Sekretariatet for KOFA er administrativt underlagt Konkurransetilsynet. Del 6 – årsregnskapet - gjelder både Konkurransetilsynet og KOFA. For informasjon om KOFA sine aktiviteter og resultater vises til KOFA sine egen årsrapport for 2014.

Det alminnelige prisreguleringsfondet

Det alminnelige prisreguleringsfondet forvaltes av Konkurransetilsynet. Årsregnskap 2014 for fondet følger som vedlegg 3.

1. Leders beretning

2014 har vært et år hvor flere har fått øynene opp for betydning av konkurranse for å fremme produktivitet og vekst i norsk økonomi og for å gi norske forbrukere reell valg. Det har blitt økende oppmerksomhet rundt konkurransesituasjonen i matmarkedene, bankmarkedet og drivstoffmarkedet. Bevisstgjøringen av forbrukere er bra for å få til velfungerende konkurranse, men i flere markeder er det større behov for å vurdere avreguleringer som kan fremme nyetablering og øke konkurransen mellom de etablerte aktørene.

Konkurransetilsynet har betydelig makt til å gripe inn mot konkurranseskadelige fusjoner og samarbeid samt misbruk av dominerende stilling. Tilsynet kan stanse og pålegge vilkår i fusjoner, pålegge opphør av eller inngå bindende tilsagn i ulovlige samarbeid og misbruk av dominans og gi gebyr for brudd på konkurranseloven. Det er viktig at Konkurransetilsynet håndterer denne makten med ydmykhet og respekt både i forhold til å undersøke sakene grundig, legge bort saker der det ikke er grunnlag for inngrep eller forbud og ved å tilstrebe tempo i saksbehandlingen slik at bedriftene ikke blir unødig belastet. Konkurransetilsynet har et eget prosjekt for å effektivisere saksbehandlingen.

Konkurransetilsynet har fra 2011 til og med 2014 grepet inn i 10 fusjoner. Seks fusjoner har blitt godkjent på vilkår, mens Konkurransetilsynet har nedlagt forbud mot fire foretakssammenslutninger. Hovedbildet er likevel at de aller fleste fusjoner skjer uten Konkurransetilsynets inngripen. Fusjoner mellom tette konkurrenter i et marked med få aktører og høye etableringsbarrierer vil alltid ha en stor risiko for ikke å bli godkjent av tilsynet. I tillegg vil tilsynet vurdere å gripe inn når store nasjonale aktører kan opparbeide seg lokale monopoler gjennom kjøp av mindre aktører.

En streng fusjonskontroll er særlig viktig i et lite land som Norge. Her er det mange små markeder og oversiktlige markedsforhold og flere av aktørene kjenner hverandre godt gjennom bransjeforeninger og har felles utdannelsesbakgrunn. I tillegg er det flere næringer, næringsmiddelindustrien og dagligvarebransjen for å nevne to, som har begrenset konkurranse fra utlandet, og hvor det å ta vare på den lille, nasjonale konkurransen som finnes blir ekstra viktig.

Konkurransetilsynet har hatt høy aktivitet på etterforskning det siste året. Det har vært gjennomført seks bevissikringer og tilsynet har hatt ti pågående etterforskningssaker i tillegg til to saker om ulovlig samarbeid i rettsapparatet. Den høye aktiviteten tilsier en streng prioritering og det er også sannsynlig at noen saker vil bli løst gjennom den nye ordningen om bindende tilsagn. Dette er en ordning som innebærer at når Konkurransetilsynet har innledet en sak om ulovlig samarbeid eller misbruk av dominerende stilling, så vil saken kunne avsluttes ved et bindende tilsagn foreslått av partene.

Den nye konkurransekommissæren i EU, Margrethe Vestager, har i sin tiltredelse sagt at hun vil fokusere på å fremme konkurranse som virkemiddel overfor myndighetene og få bedrifter til å etterleve konkurranseloven. Vi har de siste årene hatt en langt mer aktiv rolle overfor myndighetene i å påpeke konkurranseskadelige reguleringer og foreslå tiltak som kan fremme konkurransen. Det er likevel et behov for et mer systematisk og omfattende arbeid i forhold til å gjennomgå konkurransebegrensende reguleringer og foreslå tiltak. I forhold til næringslivet viser våre etterforskningssaker at det er et godt stykke å gå for å få bedriftseiere og -ledere til å ta eierskap til konkurranseloven. Konkurransetilsynet vil derfor trappe opp arbeidet med å gjøre konkurranseloven kjent for små og mellomstore bedrifter.

Det er positivt at det er en del endringer på trappene som vil styrke håndhevelsen av konkurransepolitikken fremover. Utvalget som har vurdert et uavhengig klageorgan har levert sin innstilling og et slikt uavhengig klageorgan vil kunne styrke Konkurransetilsynets uavhengige stilling.

Innenfor offentlig sektor skjer det viktige endringer både innenfor anskaffelsesområdet og statsstøtteregelverket. Innenfor anskaffelsesområdet har forenklingsutvalget levert sin innstilling, og Konkurransetilsynet mener at rammeverket rundt offentlige anskaffelser bør forenkles ytterligere for å fremme effektivitet og god konkurranse om anskaffelsene. Videre er det viktige endringer i EU på statsstøtteområdet med desentralisert håndheving og større ansvar for medlemsstatene. Dette vil også få betydning for Norge.

Produktivitetskommisjonen la frem sin rapport i februar. Rapporten fremmer ytterligere forslag til å styrke konkurransen både i privat og offentlig sektor og som er nødvendige for å øke produktiviteten i norsk økonomi til fordel for forbrukerne.

I 2014 feiret Konkurransetilsynet 10 år i Bergen. Flyttingen fra Oslo til Bergen har gitt et helt nytt konkurransetilsyn med nye medarbeidere, og tilsynet nyter godt av de tette koblingene til UiB og NHH og til BECCLE som har spesialisert seg på konkurranse. Konkurransetilsynet er i denne sammenhengen svært glad for at regjeringen har gitt tilsynet oppgaven å styrke den konkurransefaglige forskningen og dele ut forskningsmidler til konkurransefaglig forskning over hele landet med en årlig ramme på 6 millioner. Dette vil gi positive bidrag i mange år fremover, og Konkurransetilsynet vil fokusere på at denne forskningen blir av høy kvalitet, er relevant og blir formidlet bredt.

Bergen, februar 2015

Christine Meyer
konkurransedirektør

2. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

2.1 Konkurransetilsynets virksomhet

Hovedoppgave

Konkurransetilsynets hovedoppgave er å håndheve konkurranseloven, og konkurransereglene i EØS-avtalen. Konkurranseloven forbyr samarbeid som begrenser konkurransen og misbruk av dominerende stilling. Bedrifter har plikt til å melde fusjoner og oppkjøp til Konkurransetilsynet, og tilsynet skal gripe inn mot oppkjøp og fusjoner som vil føre til eller forsterke en vesentlig begrensning av konkurransen. Tilsynet kan på selvstendig grunnlag vurdere offentlige ordninger og reguleringer og påpeke konkurransebegrensende effekter. Tilsynet kan iverksette tiltak for å øke markedenes gjennomsiktighet, og fremme forslag med sikte på å styrke konkurransen. Konkurransetilsynet kan illegge overtredelsesgebyr for en rekke brudd på konkurranseloven. Visse typer overtredelser er også straffbare.

Hvis konkurranse i bestemte markeder skades, eller ikke ivaretas, kan dette resultere i høyere priser eller begrenset innovasjon. Konkurransetilsynet har herved en viktig samfunnsoppgave, da sunn konkurranse øker velferden både for samfunnet i sin helhet og for forbrukerne.

Visjon

Konkurransetilsynets visjon er å legge til rette for økonomisk vekst, økt produktivitet og valgmuligheter for forbrukerne. Dette gjør vi gjennom å fremme konkurranse som virkemiddel og gripe inn mot konkurranseskadelig adferd. Våre vurderinger og vedtak skal holde et høyt faglig internasjonalt nivå, og vi skal møte partene med profesjonalitet og respekt. Konkurransetilsynet har som et annet viktig strategisk mål å øke synlighet for å forebygge konkurranseskade og skape legitimitet.

Overordnet departement og tildelingsbrev

Per 1. januar 2014 ble Konkurransetilsynet underlagt Nærings- og Fiskeridepartementet (NFD). NFD legger rammene for Konkurransetilsynets arbeid, og er klageinstans for flere av tilsynets vedtak og avgjørelser. Vedtak om illeggelse av overtredelsesgebyr kan ikke påklages, men må eventuelt prøves for domstolene ved søksmål. Hvert år utarbeider departementet et dokument som gir føringer for Konkurransetilsynets virksomhet. Dette tildelingsbrevet er også grunnlaget for innholdet i årsrapporten, spesielt for rapportdelen om årets aktiviteter og resultater (del 3).

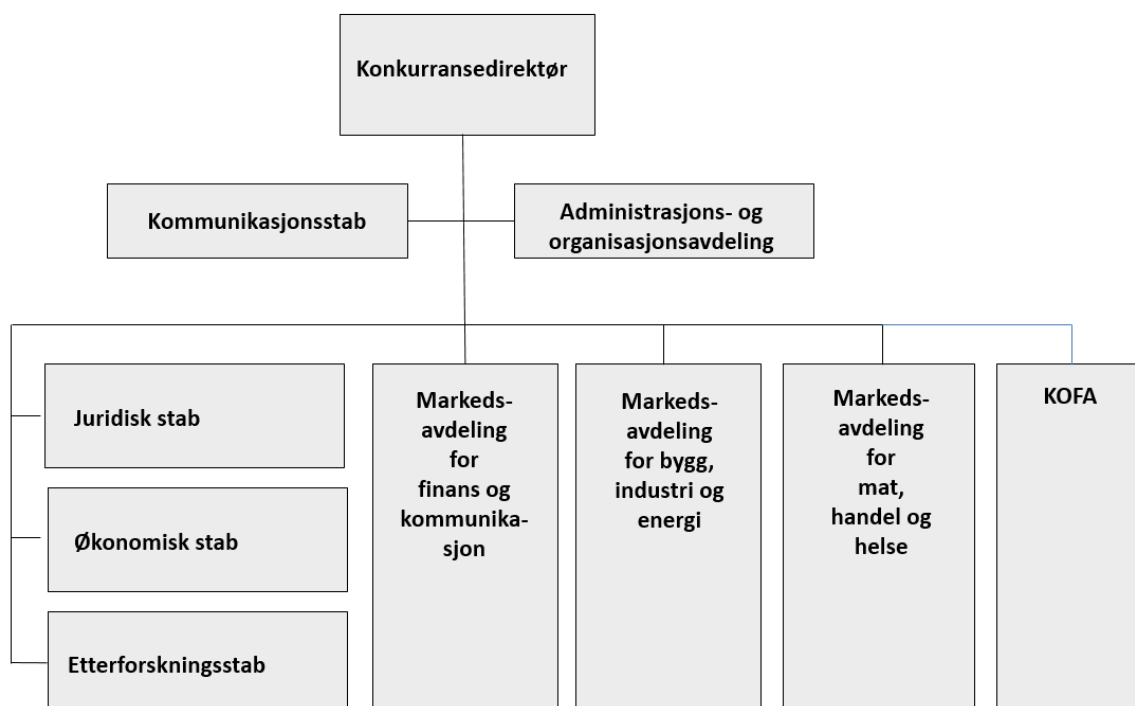
Klagenemnda for offentlige anskaffelser

Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA) behandler klager om brudd på lov om offentlige anskaffelser med tilhørende forskrifter. Nemnda består av 10 regjeringsoppnevnte medlemmer. Leder av klagenemnda er spesialrådgiver og tidligere høyesterettsdommer Georg Fredrik Rieber-Mohn. KOFA sitt sekretariat er administrativt underlagt Konkurransetilsynet og ledes av sekretariatsleder Erlend Pedersen. I denne årsrapporten er KOFA nevnt flere steder, og i del 6 rapporteres årsregnskapet samlet for Konkurransetilsynet og KOFA. Siden virksomhetene har særskilte mål, aktiviteter og resultater, skriver KOFA egen årsrapport (del 1 til og med 5). Mer informasjon om KOFA finnes på www.kofa.no.

2.2 Organisasjon

Organisering

Fra og med januar 2012 har Konkurransetilsynet vært organisert i tre markedsavdelinger, med ansvar for forskjellige markedsområder, og tre fagavdelinger, med fokus på å sikre faglig kvalitet i henholdsvis konkurranserett, konkurranseøkonomi og etterforskning. I tillegg bidrar kommunikasjonsstaben og administrasjonsstaben innenfor sine fagfelt. Tilsynets administrative ressurser har vært gjennom en omstillingsprosess i andre halvdel 2014, og 1. februar 2015 skiftet administrasjonsstab navn til Administrasjons- og organisasjonsavdeling.

Figur 1: Organisasjonskart

Ledelse

Konkurransetilsynets ledergruppe består av konkurransedirektør Christine Meyer, lederne for økonomisk stab, juridisk stab og etterforskningsstab, direktørene for de tre forskjellige markedsavdelingene, i tillegg til direktør for eksterne relasjoner, kommunikasjonsdirektør, administrasjonsdirektør og direktør for offentlige anskaffelser (KOFA).

Medarbeidere

Konkurransetilsynet er en utpreget kunnskapsvirksomhet, og de viktigste ressursene for Konkurransetilsynet er medarbeiderne. Konkurransetilsynet har 100 ansatte, inkludert ansatte i permisjon og ekskludert ansatte i KOFA.¹ Konkurransetilsynet har en forholdsvis ung arbeidsstokk

¹ Historiske tall i tidligere årsrapporter er inkludert KOFA

med en gjennomsnittsalder som holder seg relativt stabilt. I 2014 var gjennomsnittsalderen for Konkurransetilsynets ansatte 39 år.

Stilling	Totalt	Kvinner		Menn	
Ledere	10	4	40 %	6	60 %
Seniorrådgivere	51	25	49 %	26	51 %
Rådgivere	32	22	69 %	10	31 %
Førstekonsulenter	5	5	100 %	0	0 %
Konsulenter	1	0	0 %	1	100 %
Lærlinger	1	0	0 %	1	100 %
Totalt	100	56	56 %	44	44 %

Tabell 1: Stillingsfordelingen i Konkurransetilsynet for kvinner og menn per 31.12.2014

Kompetanse

Konkurransetilsynet legger stor vekt på at de ansatte skal ha gode vilkår for videreutvikling. De fleste medarbeiderne har høyere utdanning på minst masternivå. Syv ansatte har også doktorgrad. 86 prosent av alle ansatte har høyere utdanning. 69 prosent har høyere utdanning som jurist eller økonom med mastergrad. I løpet av de siste årene har også mange jurister og økonomer i tilsynet opparbeidet seg betydelig kompetanse innen konkurranserett og konkurranseøkonomi.

Utdanning	Totalt	Kvinner		Menn	
Samfunns- og siviløkonomer	34	15	44 %	19	56 %
Jurister	35	23	66 %	12	34 %
Annen høyere utdanning	17	10	59 %	7	41 %
Utdanning av lavere grad	14	8	57 %	6	43 %
Totalt	100	56	56 %	44	44 %

Tabell 2: Utdanningsbakgrunn i Konkurransetilsynet

Lokaler

Konkurransetilsynet holder til i Bergen i Telegrafbygget i Olav Kyrresgate. Høsten 2012 startet arbeidet med å finne nye lokaler i Bergen til Konkurransetilsynet. Nåværende lokaler innebærer en rekke utfordringer i forhold til størrelse, innelima og fordeling i ulike etasjer og ulike bygg. Ansatte har i arbeidsmiljøundersøkelser tilbakemeldt misnøye med nåværende lokaler og mulighet for fleksibel bruk av disse. Andre undersøkelser har vist at ansatte legger stor vekt på fordelene med å arbeide i et bygg som er plassert i sentrum av Bergen.

I 2013 arbeidet tilsynet med ulike alternativer for leie av lokaler i Bergen sentrum. I mai 2013 ble det skrevet kontrakt med Rom eiendom angående utleie av bygg som skulle oppføres i perioden 2014-2016 (2017). I april 2014 opprettet Konkurransetilsynet en prosjektgruppe som skal ivareta ulike sider ved nye lokaler og flytteprosessen. Videre ble det gjennomført anskaffelser av tjenester knyttet til interiørarkitekt og generell prosjektbistand.

Innflyttingsdato er satt til juni 2016, og prosjektet skal i perioden frem til innflytning arbeide sammen med utleier angående bygg og detaljutføring av nye lokaler og tekniske løsninger. Prosjektet skal også vurdere ulike sider ved inventar og innredning av nye lokaler.

2.3 Nøkkeltall årsregnskap

Utvalgte nøkkeltall fra årsregnskapet 2014

Konkurransetilsynet arbeider for å håndheve konkurranseloven til samfunnets og forbrukernes beste. Konkurransetilsynet har ingen omsetningsvirksomhet. Lønnsandelen utgjør, som tabellen under viser, størstedelen av vårt budsjett. Husleie og felleskostnader knyttet til leie utgjør hele 9 prosent av driftsutgiftene i 2014, og denne størrelsen vil øke vesentlig når Konkurransetilsynet og KOFA flytter sammen i nytt bygg sommeren 2016.

Samlede fellesutgifter, herunder IT-drift, arkiv og rekvisita, utgjør sammen med husleie 18,2 prosent av driftsutgiftene i 2014. Resterende andel av driftsbudsjettet på 4,4 prosent utgjør virksomhetens handlingsrom til kompetanseutvikling, reiser, bruk av konsulentbistand, etc. I 2014 har 11,7 prosent av disse utgiftene vært knyttet til etterforskningsoppdrag pålagt i henhold til virksomhetens oppdrag i tildelingsbrev. Dette har begrenset handlingsrommet til kompetanseutvikling og øvrig aktivitet i 2014.

	2014	2013
Antall årsverk	88,74	86,61
Samlet tildeling post 01 (NOK)	93 384 000	90 519 000
Driftsutgifter (NOK)	93 053 000	92 073 000
Lønnsandel driftsutgifter	77,4 %	74 %
Fellesutgifter	18,2 %	18 %
Øvrige driftsutgifter	4,4 %	8 %

Tabell 3: Utvalgte nøkkeltall fra årsregnskap 2013 og 2014

3. Årets aktiviteter og resultater

Konkurransetilsynets årsrapport er et hoveddokument i styringsdialogen mellom NFD og Konkurransetilsynet. Tildelingsbrevet fra departementet formidler mål og resultater som departementet forventer. I henhold til 'Hovedinstruks for virksomhetsstyringen i Konkurransetilsynet', fastsatt av NFD 30.6.2014, skal Konkurransetilsynet ta utgangspunkt i resultatrapporteringstabellen som er vedlagt tildelingsbrevet for sin årsrapportering.

Del 3.1 er basert på resultatrapporteringstabellen. Del 3.2 og 3.3 er basert på anbefalingene til innhold i del 3 av årsrapportmalen fra DFØ. Del 3.2 synliggjør fordeling av ressursbruken over de omtalte aktivitetene, samt viser vurderingen av de prioriteringen som ligger til grunn for den valgte fordelingen av ressursene. Del 3.3 setter de oppnådde resultatene i sammenheng med ressurssituasjonen.

3.1 Resultatrapporteringstabell

Samfunnseffekter

Mål 1: Forbuds- og inngrepsbestemmelsene i konkurranseloven og EØS-konkurranseloven skal håndheves effektivt

Resultatkrav 1.1: Konkurransetilsynet skal håndheve konkurransereglens forbuds- og inngrepsbestemmelser på en slik måte at lovbrudd sanksjoneres raskt og effektivt

Resultatkrav	Oppgaver og aktiviteter	Resultatrapportering
1.1: Konkurransetilsynet skal håndheve konkurransereglens forbuds- og inngrepsbestemmelser på en slik måte at lovbrudd sanksjoneres raskt og effektivt	<u>Misbruk av dominerende stilling</u> 1.1.1) Tilsynet skal intensivere arbeidet med saker som involverer misbruk av dominerende stilling og forsterke kompetansen på dette området. Satsingen på dominanssaker som startet i 2013, ble videreført i 2014.	Konkurransetilsynet fortsatte etterforskning etter bevissikring hos Telenor i begynnelsen av desember 2012. Tilsynet har ved utgang av 2014 to dominanssaker under etterforskning. Satsing på dominans har økt intern kompetanse og fokus på § 11 ved vurdering av innkommende saker og bestemte markeder.
	<u>Konkurransbegrensende samarbeid</u>	Konkurransetilsynet har i 2014 hatt en betydelig økning i antall etterforskningssaker, bevissikringer og forklaringsopptak. Økningen gjelder både § 10- og § 11-saker. Parallelt med økningen i saker, har tilsynet arbeidet systematisk med kvalitet og effektivitet i etterforskningen. Nye prosjektstyringsverktøy er tatt i bruk for å effektivisere prosesser, og nye dataverktøy er anskaffet for å kunne systematisere og analysere store mengder informasjon på en hensiktsmessig måte. Gjennom intern opplæring er etterforskningsfaget styrket for å sikre den brede og grundige etterforskningen som konkurransesaker krever. Resultatet av satsingen er at Konkurransetilsynet har kunnet håndtere en betydelig økning i sakstilfanget, samtidig som kravet til et høyt faglig nivå er opprettholdt.
	Tilsynet har vurdert mottatte tips og henvendelser fra forbrukere og aktører i markedet, og foretatt egne vurderinger av konkurransesituasjon i markeder. Konkurransetilsynet har i 2014 mottatt 3 søknader om lempning. Konkurransetilsynet har hatt ti pågående etterforskningssaker til behandling i 2014. Konkurransetilsynet fattet ikke vedtak i §10-saker i 2014.	Totalt er det gjennomført bevissikringer på 17 steder i 6 saker. Det er avholdt 34 forklaringsopptak i totalt 4 saker. Dette er en økning sammenlignet med de siste årene (se tabell i vedlegg 1). Alle sakene er unntatt offentlighet etter konkurranseloven §26 første ledd første setning per februar 2015, siden sakene ikke er avsluttet ennå. To saker er offentlig kjent: • Det ble gjennomført bevissikring hos Cappelen Damm AS, Gyldendal ASA, H. Aschehoug & Co W. Nygaard AS, Schibsted Forlag AS og Bladcentralen ANS. Bakgrunnen for kontrollen var at tilsynet ønsket å få avkreftet eller bekreftet en mistanke om brudd på konkurranseloven § 10. Saken er fremdeles under etterforskning ved utgangen av 2014. • Konkurransetilsynet bisto EFTAs overvåkingsorgan ESA i gjennomføringen av en uanmeldt

Resultatkrav	Oppgaver og aktiviteter	Resultatrapportering
1.1: Konkurransetilsynet skal håndheve konkurransereglene forbuds- og inngrepsbestemmelser på en slik måte at lovbrudd sanksjoneres raskt og effektivt		kontroll hos Widerøes Flyselskap AS. Formålet med kontrollen var at ESA ville undersøke om det kunne foreligge brudd på konkurransereglene i EØS-avtalen.
	To saker hvor tilsynet fattet vedtak i tidligere år har vært til behandling i rettsapparatet i 2014: 1. Konkurransetilsynet vedtok 4. juli 2011 å ilegge Ski Follo Taxidrift, Ski Taxi BA og Follo Taxisentral overtredelsesgebyr for ulovlig samarbeid i anbudskonkurranse om pasienttransport. Dom i saken ble avsagt 8. februar 2013. Tingretten opphevet Konkurransetilsynets vedtak av 4. juli 2011. Konkurransetilsynet anket dommen. 2. Konkurransetilsynet vedtok i mars 2013 å ilegge NCC AB og NCC Roads AS et gebyr på 140 millioner kroner for ulovlig samarbeid med Veidekke i perioden 2005–2008. Samarbeidet omfattet markedsdeling, pris- og anbudssamarbeid samt utveksling av annen strategisk informasjon i forbindelse med asfaltanbud i Midt-Norge. Selskapene aksepterte ikke overtredelsesgebyret og brakte saken inn for Oslo tingrett.	1. Saken fikk fornyet behandling januar 2015. Dommen er ikke avsagt ennå. 2. Oslo tingrett avsa dom i saken mellom NCC AB / NCC Roads AS og Konkurransetilsynet. Konkurransetilsynet fikk medhold i at NCC kunne ilegges gebyr for brudd på §10, og i at NCC Roads AS holdes ansvarlig for ansattes handlinger. Retten reduserte gebyret til 40 millioner kroner da retten ikke var enig i tilsynets utmåling. Retten fant heller ikke grunnlag for å holde morselskapet NCC AB ansvarlig for overtredelsen. Både tilsynet og NCC har anket saken og saken er berammet til behandling i lagmannsretten i april 2015.
	Konkurransetilsynet har i 2014 fortsatt arbeidet med å vurdere samarbeidsavtale inngått mellom NorgesGruppen ASA og Ica Norge AS i januar 2013. Avtalen omfatter samarbeid om deler av Ica Norge AS' innkjøp og distribusjon. I november 2014 mottok tilsynet en melding om foretakssammenslutning mellom Coop Norge Handel AS og Ica Norge AS. Arbeidet med samarbeidsavtalen er lagt på is inntil foretakssammenslutningen er ferdigbehandlet.	Tilsynets foreløpige vurdering var at avtalen om innkjøps- og distribusjonssamarbeid mellom NorgesGruppen ASA og Ica Norge AS var ulovlig, og at samarbeidet derfor måtte opphøre. Tilsynet sendte skriftlig varsel om dette til partene i februar 2014. Saken ble ikke avsluttet med et vedtak, grunnet melding om foretakssammenslutning mellom Coop Norge Handel AS og Ica Norge AS. Denne nye saken vil være ferdig behandlet i Konkurransetilsynet senest 12. mai 2015.
	<u>§10 og / eller §11-saker som er etterforsket og avsluttet uten inngrep</u> Konkurransetilsynet har etter at revidert konkurranselov trådte i kraft ikke lenger plikt til å begrunne avslag på anmodning om å gi pålegg. Avslag kan heller ikke påklages. Tilsynet mottar klager, tips og andre henvendelser om mulige brudd av §	Antall åpne saker er redusert i 2014 sammenlignet med 2013, og saker som ikke prioriteres avsluttes raskere. Til tross for beslutningen om ikke å prioritere ytterligere ressurser til å forfølge saker som legges bort, bidrar de til å øke tilsynets markedskunnskap. Tilsynets kontakt med partene i tilknytning til saksbehandlingen vil øke kunnskapen om konkurranseloven og fungere avskrekkende. Avslag kan ikke påklages lenger etter 1.1.2014, men i 2014 avsluttet NFD klagebehandling i to saker

Resultatkrav	Oppgaver og aktiviteter	Resultatrapportering
Konkurransetilsynet skal håndheve konkurransereglens forbuds- og inngrepsbestemmelser på en slik måte at lovbrudd sanksjoneres raskt og effektivt	10 og § 11. Alle henvendelser vurderes. Videre behandling prioriteres blant annet etter alvorlighetsgrad og ut fra en ressursvurdering. Etter revidert konkurranselov har Konkurransetilsynet mulighet til raskere å avslutte §§ 10 / 11-saker, dersom partene selv foreslår avhjelpende tiltak som imøtekommer tilsynets konkurransemessige bekymringer. Tilsynet har også hatt fokus på å undersøke muligheter til å avslutte saker uten vedtak om inngrep, men gjennom en 'soft approach'. En mulighet er for eksempel å avholde møter med parter, hvor det gis veiledning om hvordan eventuell konkurranseskadelig atferd kan endres.	hvor tilsynet tidligere hadde avslått anmodning om inngrep. I begge klagesaker vedtok NFD at klagen ikke ville tas til følge. I 2014 har tilsynet ikke fattet vedtak som stadfester avhjelpende tiltak i §§ 10 / 11-saker.
		1.1.1.1 Tilsynet skal vurdere om vedtak fra departementet og domstol gir grunnlag for endring i arbeidsform eller metoder, og hvilke tiltak som eventuelt må iverksettes på bakgrunn av vurderingen. Det ble i 2014 ikke fattet noen forvaltningsvedtak som ga grunnlag for endring av arbeidsform eller metode. Det foreligger heller ingen rettskraftige gjørelser fra domstolene som ga grunnlag for slike endringer i 2014.
		1.1.1.2 Tilsynet skal rapportere på anvendelsen av EØS-avtalens konkurranseregler i vedtakspraksis. Konkurransetilsynet har i 2013 fattet ett vedtak med hjemmel i EØS-avtalen artikkel 53. Det gjelder Veidekke ASA / Veidekke Industri AS og NCC AB/ NCC Roads AS – illeggelse av overtreddesgebyr etter konkurranseloven § 29, jf. § 10 og EØS-avtalen art. 53 (V2013-3). Saken ble brakt inn i Oslo tingrett, og er berammet til behandling i lagmannsretten i 2015. I 2014 ble ingen vedtak fattet med hjemmel i EØS-avtalen artikkel 53 eller 54, men EØS-regelverket er sentralt i vurderinger og behandling av saker som gjelder §§10/11.
	<u>Samfunnsøkonomiske effekter</u> 1.1.2) Basert på internasjonale erfaringer skal tilsynet utarbeide egne strategier for evaluering og synliggjøring av samfunnsøkonomiske effekter som følge av §§ 10- og 11-saker	1.1.1.3 Tilsynet skal rapportere og evaluere samfunnsøkonomiske effekter av håndhevingen. Det er av ressursmessige årsaker ikke gjennomført en egen evaluering og rapportering av samfunnsøkonomiske effekter av håndhevingen i 2014. Konkurransetilsynet vil i 2015 ha økt fokus på evaluering av samfunnsøkonomiske effekter av håndhevingen. Tilsynet utarbeidet i 2013 et bakgrunnsnotat og en strategi for samfunnsøkonomisk virkningsvurdering som følge av §§ 10- og 11-saker. Arbeidet med virkningsvurdering forankres i økonomisk stab. Ut fra ressurs hensyn tas det sikte på å gjennomføre virkningsvurdering av ett vedtak etter § 10 eller § 11 årlig. I 2014 har tilsynet og økonomisk stab ikke hatt kapasitet til å gjennomføre en slik vurdering. Tilsynet vil i sitt framtidige arbeid med virkningsvurdering bruke OECD sine

Resultatkrav	Oppgaver og aktiviteter	Resultatrapportering
1.1: Konkurransetilsynet skal håndheve konkurransereglens forbuds- og inngrepsbestemmelser på en slik måte at lovbrudd sanksjoneres raskt og effektivt		anbefalinger som veiledning.
	<u>Inngrepsbestemmelsene</u> Det ble pålagt fullstendig melding i 4 saker i slutten av 2013, som ble mottatt og vurdert i 2014. I 2014 mottok og vurderte Konkurransetilsynet totalt 89 meldinger om foretakssammenslutninger.	Det ble vedtatt inngrep mot 3 fusjoner/oppkjøp. Vedtak V2014-2: Inngrep i foretakssammenslutning mellom Altor Fund III (via ELIXIA Holding IV AS) / TryghedsGruppen smba og ELIXIA Holding III AS / Health & Fitness Nordic AB. Fusjonen innebar en sammenslåing av de to største aktørene innenfor treningssenterbransjen i Norge. Konkurransetilsynet vedtok å tillate fusjonen mot at selskapene solgte flere treningssentre i fem områder der Konkurransetilsynet identifiserte at konkurransen kunne bli vesentlig begrenset. Vedtak V2014-9: Inngrep mot foretakssammenslutning mellom Norsk Gjenvinning AS og Avfall Sør Bedrift AS. Konkurransetilsynet kom til at foretakssammenslutningen ville føre til vesentlig konkurransebegrensning i markedet for innsamling og mottak av næringsavfall i Kristiansandsområdet og la derfor ned et forbud mot sammenslutningen. Norsk Gjenvinning AS ville gjennom oppkjøpet ha fjernet sin nærmeste konkurrent og hadde oppnådd en svært høy markedsandel. I november 2014 mottok tilsynet melding om at Avfall Sør Bedrift AS istedenfor var kjøpt av Franzefoss Gjenvinning AS. Vedtak V2014-13: Inngrep i foretakssammenslutningen mellom Nortura SA og Prima Slakt AS / NorPri AS / Jæren Eiendomsinvest AS. Foretakssammenslutningen ble godtatt på vilkår. Slik oppkjøpet var planlagt ville Nortura SA overta virksomheten til Prima Gruppen AS innenfor slakt og skjæring. Dette kunne forsterke en allerede vesentlig begrenset konkurranse i markedet for helt slakt, og kunne ha ført til at konkurransen i markedene for salg av skåret/stykket kjøtt ville ha blitt vesentlig begrenset. Konsekvensene kunne ha blitt lavere kvalitet på norske kjøttprodukter, og høyere priser for forbrukerne. De avhjelpende tiltakene gjør at Prima fortsatt har kontroll på skjæreleddet. Samtidig forplikter Nortura seg blant annet til å selge en spesifikk mengde helt slakt til Prima i fem år.
	I 2014 mottok Konkurransetilsynet totalt 89 meldinger om foretakssammenslutninger. Dette er en vesentlig reduksjon sammenlignet med antall meldinger i tidligere år (se figur 3 i del 3.2) grunnet endring i	Partene får fra 1. januar 2014 skriftlig underretning om at saken er avsluttet. De sakene hvor det ikke var aktuelt å sende 25-dagers varsel ble avsluttet så raskt som mulig, slik at partene kunne gjennomføre den meldte foretakssammenslutning. Avsluttes sakene etter at det er sendt ut varsel om at inngrep kan bli aktuelt, sender tilsynet en kort

Resultatkrav	Oppgaver og aktiviteter	Resultatrapportering
1.1: Konkurransetilsynet skal håndheve konkurransereglens forbuds- og inngrepsbestemmelser på en slik måte at lovbrudd sanksjoneres raskt og effektivt	terskelverdiene av meldeplikt som trådte i kraft 1. januar 2014.	redegjørelse for hvorfor det ikke foreligger grunnlag for inngrep. I 2014 sendte tilsynet en slik redegjørelse i 2 saker.
	Revidert konkurranselov gir Konkurransetilsynet mulighet til å avslutte saksbehandlingen på et tidligere tidspunkt dersom partene foreslår tiltak som kan avbøte konkurranseproblemene. Konkurransetilsynet mottok forslag til avhjelpende tiltak i tre saker i 2014.	De to første sakene hvor tilsynet mottok forslag til avhjelpende tiltak ble avsluttet med vedtak som omtalt ovenfor (V2014-2 og V2014-13). Den tredje saken gjelder foretakssammenslutningen mellom TeliaSonera AB (publ) og Tele2 Norge AS / Network Norway AS. Oppkjøpet innebærer en sammenslåing av to av de tre største aktørene innenfor mobiltelefoni. Mobilmarkedet er allerede sterkt konsentrert, og tilsynet fryktet at prisene for forbrukerne ville bli høyere og kvaliteten på tjenestene lavere med oppkjøpet. Tilsynet mottok forslag til avhjelpende tiltak i 2014, som ble vurdert som ikke tilstrekkelig til å rette opp i konkurranseskaden oppkjøpet ville innebære. Nye forslag til avhjelpende tiltak kom 14. januar 2015, og oppkjøpet ble tillatt på vilkår i februar 2015. Konkurransetilsynet har i dialogen med TeliaSonera vært tydelig på at en tredje nettverksoperatør med en viss kundemasse er sentralt for å sikre fortsatt konkurranse på pris og kvalitet. Avtalen som er godkjent gir en reell mulighet for en tredje aktør å etablere seg ved et tredje mobilnett i Norge, og konkurrere om norske mobilkunder. I februar 2015 mottok tilsynet forslag til avhjelpende tiltak i saken om Coop Norge Handel AS' oppkjøp av Ica Norge AS. Tilsynet mottok melding om denne foretakssammenslutningen i november 2014.
	Grunnet økning av terskelverdiene mottar tilsynet færre meldinger om foretakssammenslutninger.	Tilsynet har økt fokus på å følge med på utviklingen i ulike markeder selv. Det ble etablert et tipsskjema og en eget telefonnummer for tips, samtidig som det følges med på fusjoner og oppkjøp omtalt i media. Det vurderes for oppkjøp og fusjoner om det bør pålegges meldeplikt. Tilsynet har pålagt meldeplikt i én sak i 2014. Konkurransetilsynet mente at det var rimelig grunn til å anta at konkurransen ble påvirket av foretakssammenslutningen og besluttet i medhold av konkurranseloven § 18 tredje ledd å pålegge meldeplikt for Cappelen Holding AS sitt oppkjøp av Kongsberg Esco AS. Saken ble avsluttet uten inngrep etter at melding ble mottatt.
	I desember 2013 påla tilsynet 10 aktører opplysningsplikt for fusjoner og oppkjøp under terskelverdiene i utvalgte markeder, kjennetegnet av høy konsentrasjon. I løpet av 2014 påla tilsynet ytterligere én aktør denne informasjonsplikten. Tilsynet vurderer kontinuerlig om det er nødvendig å pålegge denne plikten til flere aktører eller i flere markeder.	Informasjon om foretakssammenslutninger som tilsynet har mottatt jf. opplysningsplikten har gitt tilsynet nødvendig informasjon for å kunne vurdere utviklingen i de berørte markedene. Tilsynet har ikke pålagt innsending av melding for noen av de forestående foretakssammenslutningene som ble notifisert jf. opplysningsplikten. Ett av foretakene sendte klage til departementet på tilsynets pålegg om å gi opplysninger fra desember 2013. I 2014 konkluderte NFD at det påklagede pålegget var lovlig, og fant ikke grunnlag

Resultatkrav	Oppgaver og aktiviteter	Resultatrapportering
1.1: Konkurransetilsynet skal håndheve konkurransereglens forbuds- og inngrepsbestemmelser på en slik måte at lovbrudd sanksjoneres raskt og effektivt		for å oppheve det.
	<u>Oppfølging av tidligere vedtak</u> Etter at Konkurransetilsynet tillater en foretakssammenslutning på vilkår, kontrollerer tilsynet om vilkårene etterleves. I noen saker oppnevner tilsynet forvalter som skal bistå tilsynet ved gjennomføring av vedtaket.	Konkurransetilsynet har vedtatt å omgjøre V2011-8, inngrepsvedtak mot foretakssammenslutningen mellom Lemminkäinen Norge AS og Mesta Industri AS, slik at vilkåret om salg av et asfaltverk i Harstad ble erstattet med et vilkår om avvikling av et verk i Lødingen. Forvalteroppdraget i saken ble dermed avsluttet. Konkurransetilsynet har fulgt opp forvalteroppdrag i tre saker hvor foretakssammenslutninger ble tillatt på vilkår: Bankenes Betalingssentral (BBS) – Teller AS, Mekonomen AB (publ) – Meca Scandinavia AB, Nortura BA - Hå Rugeri AS. Konkurransetilsynet har godkjent kjøpere av treningssentre etter at foretakssammenslutning mellom Altor Fund III (via ELIXIA Holding IV AS) / TryghedsGruppen smba og ELIXIA Holding III AS / Health & Fitness Nordic AB ble tillatt på vilkår. I forbindelse med at foretakssammenslutningen mellom TeliaSonera AB (publ) og Tele2 Norge AS / Network Norway AS ble tillatt på vilkår, vil det bli oppnevnt en forvalter som skal påse at vilkårene overholdes.
	<u>Brudd på gjennomføringsforbud</u> Konkurransetilsynet kontrollerer om meldeplikten for foretakssammenslutning overholdes.	Den potensielle skaden ved brudd på gjennomføringsforbudet er stor ettersom en slik overtredelse vil være egnet til å hindre en effektiv kontroll med foretakssammenslutninger. Vedtak om brudd på gjennomføringsforbudet med merkbare bøter virker preventivt. Fem ulike foretak ble i 2014 ilagt overtredelsesgebyr på til sammen 26,3 millioner kroner for overtredelse av gjennomføringsforbudet i konkurranseloven § 19 første ledd: - Konkurransetilsynet ila NorgesGruppen ASA et overtredelsesgebyr på 25 millioner kroner for overtredelse av gjennomføringsforbudet i forbindelse med NorgesGruppen ASA sitt oppkjøp av deler av Ica Norge AS. (V-2014-3). - Konkurransetilsynet ila Surnadal Transportpartner AS et overtredelsesgebyr på 200 000 kroner for overtredelse av gjennomføringsforbudet i forbindelse med foretakssammenslutningen mellom Surnadal Transportpartner AS og Surnadal Logistikk

Resultatkrav	Oppgaver og aktiviteter	Resultatrapportering
1.1: Konkurransetilsynet skal håndheve konkurransereglens forbuds- og inngrepsbestemmelser på en slik måte at lovbrudd sanksjoneres raskt og effektivt		Partner AS. (V2014-11). - Konkurransetilsynet ila Norfolier Greentec AS et overtredelsesgebyr på 200 000 kroner for overtredelse av gjennomføringsforbudet i forbindelse med erverv av aktiva fra konkursboene til Norfolier AS og Norfolier Norge AS. (V2014-12). - Konkurransetilsynet ila Easy AS et overtredelsesgebyr på 200 000 kroner for overtredelse av gjennomføringsforbudet i forbindelse med foretakssammenslutningen mellom Easy AS og Britannia Hotel AS. (V-2014-14). - Konkurransetilsynet ila Jotunfjell Partners As et overtredelsesgebyr på 700 000 i forbindelse med foretakssammenslutningen mellom Jotunfjell Partner AS og Fyllingsdalen Foto AS konkursbo. (V2014-15)
	Veiledning Konkurransetilsynet har på bakgrunn av høringsuttalelser utarbeidet revidert veiledning for prosjektsamarbeid. Konkurransetilsynet har, etter anmodning fra NFD, utarbeidet utkast til veileder om anmeldelse av enkeltpersoner som angir i hvilke tilfeller Konkurransetilsynet normalt vil begjære påtale av enkeltindivider for overtredelse av konkurranse-loven, og i hvilke tilfeller tilsynet normalt ikke vil begjære påtale av enkeltpersoner. Tilsynet har tidligere sendt utkast til veiledning om utmåling og lemping av overtredelsesgebyr på høring, og den skal oppdateres i tråd med ny forskrift om overtredelsesgebyr.	Veiledning for prosjektsamarbeid angir blant annet hvordan Konkurransetilsynet tolker og vil anvende konkurranse-loven § 10 i saker som gjelder prosjektsamarbeid. Veiledningen ble publisert på www.kt.no i 2014. Utkast til veileder om anmeldelse av enkeltpersoner for overtredelser av konkurranse-loven ble sendt på høring i desember 2014, med frist 1. mars 2015. Formålet med veilederen er å skape større forutsigbarhet for foretakene, enkeltindivider og rådgivere ved å bidra til å identifisere hvilke personer som henholdsvis er eller ikke er i posisjon til å bli anmeldt med sikte på straffeprosessuell forfølgning. Konkurransetilsynet publiserte også en veiledning om anvendelse av konkurranse-loven § 10 ved informasjonsutveksling i drivstoffmarkedet.
	Bistand i lovarbeid mv. Konkurransetilsynet har bistått departementet i ytterligere endringer i konkurranse-loven og tilhørende forskrifter etter revidert konkurranse-lov trådte i kraft 1.januar 2014, samt i forbindelse med overføring av håndheving av medieeierskap til Konkurransetilsynet.	

Resultatkrav	Oppgaver og aktiviteter	Resultatrapportering
1.1: Konkurransetilsynet skal håndheve konkurransereglene forbuds- og inngrepsbestemmelser på en slik måte at lovbrudd sanksjoneres raskt og effektivt	<u>Klagenemnd i konkurransesaker</u> Juridisk direktør Stakkestad Laastad var medlem i utvalget. Sekretariatsfunksjon ble ivaretatt av NFD, Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet og Konkurransetilsynet, og ble ledet av seniorrådgiver Stamnes i Konkurransetilsynet.	Utvalget leverte sin innstilling i oktober 2014: NOU 2014:11 Konkurransetilsynet – Etablering av et uavhengig klageorgan for konkurransesaker. Hovedformålet med en uavhengig klagenemnd er å sikre effektiv faglig overprøving av Konkurransetilsynets vedtak, på en måte som vekker tillit både hos sakens parter og i allmennheten. Et uavhengig klageorgan vil kunne styrke Konkurransetilsynet sin uavhengige stilling. Konkurransetilsynet innga høringsuttalelse om NOU 2014:11 i februar 2015.
	<u>Andre viktige saker og aktiviteter</u> Konkurransetilsynet er co-chair sammen med amerikanske og finske konkurransemyndigheter i Agency Effectiveness Working Group i det internasjonale konkurransenettverket ICN.	Deltagelse i ICN gir mulighet til erfaringsutveksling knyttet til ulike aspekter ved håndheving av konkurranselovgivningen. Tilsynet var ansvarlig for en workshop om 'New Tools in Enforcement and Case Handling' ved ICNs årskonferanse våren 2014, samt et kapittel om 'Human Resources Management in Competition Agencies' i ICN Agency Effectiveness Manual. Deltagelse i ICN-nettverket og jobben som co-chair i Agency Effectiveness Working Group gir et godt bidrag til bedre utnyttelse av egne ressurser.

Resultatkrav 1.2: Tilsynets saksbehandling skal ha faglig kvalitet på høyt internasjonalt nivå

Resultatkrav	Oppgaver og aktiviteter	Resultatrapportering
1.2: Tilsynets saksbehandling skal ha faglig kvalitet på høyt internasjonalt nivå.	Strategiske mål Tilsynet har etablert følgende aktiviteter for å nå det strategiske mål om at saksbehandling skal ha faglig kvalitet på høyt internasjonalt nivå • Streng prioritering av saker • Utvikling av veiledningspraksis • Styring av prosjekter • Evaluering av prosjekter • Arbeid i nettverksgrupper • Avtale med BECCLE • Satsing på etterutdanning • Prosjekter som utvikler kompetansen og som gir markedskunnskap Noen resultater av disse aktivitetene er omtalt i kolonnen til høyre. I tillegg har tilsynet satt etikk på dagsorden, og blant annet gjennomført et strategiseminar for alle ansatte med etikk som tema. Tilsynet sender nå ut alle dokumenter elektronisk. Tilsynet har kartlagt interne tidstyver etter initiativ fra regjeringen, og vil bruke dette videre som grunnlag til å effektivisere interne prosesser. Tilsynet har rapportert om eksterne tidstyver til departementet. Mer informasjon finnes i del 4. Tilsynet har også avholdt møte med Brønnøysundregistrene for å vurdere mulige tiltak for forenkling av saksbehandlingsrutiner og informasjonsinnhenting fra næringslivet. Tilsynets strategi for internasjonalt arbeid beskrives nedenfor	Streng prioritering av saker Det er lavere terskel for å legge bort saker (blant annet gjennom revidert konkurranselov som ikke plikter tilsynet å begrunne avslag på anmodning om pålegg opphør i §§ 10 / 11-saker), og mer fokus på prioritering av ressurser. Resultatet er at tilsynet har fått god kontroll på restansene, og en bedre balanse mellom innkommende saker, saker som startes av eget initiativ og forebyggende aktiviteter.
		Utvikling av veiledningspraksis Konkurransetilsynet har publisert veiledning om prosjektsamarbeid, gitt veiledning til bransjen gjennom møter, og har hatt fokus på mulighet å avslutte saker gjennom en 'soft law' tilnærming. Tilsynet har i dialog med partene hatt fokus på endringene i konkurranseloven, blant annet nye tidsfrister, forretningshemmeligheter, avhjelpende tiltak og prenotifisering.
		Styring av prosjekter Tilsynet har i 2013 utarbeidet prosessmaler for ulike saker tilpasset ny revidert konkurranselov, videreført opplæring av prosjektledere og hatt en gjennomgang og klargjøring av beslutningsstruktur. Prosjektstyring har blitt integrert i arkivsystemet 360 i 2014, forankret i markedsavdelingene og tilpasset til revidert konkurranselov. Konkurransetilsynet har kjøpt inn et styringsverktøy, og flere medarbeidere har fått opplæring i programvaren. Bruk av dette verktøyet effektiviserer spesielt behandling av etterforsknings saker, grunnet gode muligheter til systematisering av informasjon. Det er også tatt i bruk 'samarbeidsrom' (funksjonalitet for å kunne jobbe i dokumenter med flere samtidig) for mer effektiv dokumentproduksjon. Ledelsen har hatt en egen samling om effektivisering av saksbehandling.
		Evaluering av prosjekter Rutiner er etablert for evaluering av prosjekter med både markedsavdelingene og stabene.
		Arbeid i nettverksgrupper Det er tidligere etablert tre nettverksgrupper i tilsynet: Kvantitativ nettverksgruppe, Juridisk nettverksgruppe og Utvidet etterforskningsgruppe. Kvantitativ nettverksgruppe Kvantitativ nettverksgruppe består av tre økonomer fra hver markedsavdeling og to fra økonomisk stab. Målsettingen med gruppen er å være en ressurs for saksbehandlerne, samt heve kompetansen og få en mer riktig og helhetlig bruk av kvantitative metoder i Konkurransetilsynet.

Resultatkrav	Oppgaver og aktiviteter	Resultatrapportering
1.2: Tilsynets saksbehandling skal ha faglig kvalitet på høyt internasjonalt nivå.		Kompetansebygging foregår primært gjennom saksbehandling, samt gjennom opplæring/undervisning i gruppen. I løpet av 2014 har medlemmer fra gruppen i ulik grad vært involvert i flere av de større sakene ved tilsynet. Kvantitativ nettverksgruppe er etter hvert blitt godt forankret i organisasjonen og benyttes som en ressurs i den daglige saksbehandlingen. Resultatmessig bidrar dette blant annet til avklaring av faglige spørsmål og retningen på enkeltsaker forholdsvis tidlig i saksbehandlingsprosessen, samt gode faglige prosesser og kvantitative analyser av høy faglig kvalitet. Juridisk nettverksgruppe Juridisk nettverksgruppe ble etablert høsten 2012, og består av deltakere fra juridisk stab, de tre markedsavdelingene, etterforskningsavdelingen og KOFA. Gruppen er et forum for erfarne jurister i tilsynet for diskusjon av juridiske problemstillinger, samt et forum der deltakerne kan utveksle erfaringer fra enkeltsaker eller prosjekter de har deltatt i. Dette bidrar til bedre informasjonsflyt, kvalitetssikring og mer effektiv håndheving på kort og lang sikt. Juridisk nettverksgruppe har hatt svært begrenset aktivitet i 2014 grunnet høyt arbeidstrykk. Målet er å gjenetablere faste møtetidspunkter på månedlig basis i 2015. Utvidet etterforskningsgruppe Utvidet etterforskningsgruppe er en ressursgruppe på ni personer, etablert i 2012 etter inspirasjon blant annet fra Danmark. Dette er en utvidet, stabil etterforskningsgruppe som avdelingene og stabene kan trekke på ved behov for ressurser i etterforskningsarbeidet. Tilsynet har intensjon om å videreføre dette i 2015. På grunn av en sterk økning i antallet bevissikringer og etterforskningssaker i 2014, kombinert med høy aktivitet i tilsynet generelt, har tilsynet tilpasset sine bemanningsløsninger. For å dekke personellbehovet ved bevissikringer, ble det hentet personell fra hele tilsynet, uavhengig av tilhørighet til den utvidete etterforskningsgruppen. Det positive resultatet av dette har vært at en rekke personer, også nyansatte, i løpet av 2014 har fått opplæring i og praktisk erfaring med bevissikringer.
		Avtale med BECCLE BECCLE er et samarbeid mellom fagmiljøene i Norges Handelshøyskole, Universitetet i Bergen og Konkurransetilsynet, hvor tilsynet både er bruker og bidragsyter. Blant annet gjennom seminarer på BECCLE bidrar plattformen til kompetansebygging hos ansatte, og brukes også for å synliggjøre Konkurransetilsynet og for å få ekstern input. BECCLE styrker det konkurransefaglige miljøet i Bergen og i Norge.
		Satsing på etterutdanning

Resultatkrav	Oppgaver og aktiviteter	Resultatrapportering
1.2: Tilsynets saksbehandling skal ha faglig kvalitet på høyt internasjonalt nivå		Ansatte har deltatt på etterutdanning/kurs i regi av blant annet King`s College og IBC. Det satses også sterkt på intern kompetansedeling, og i 2014 har kompetansebygging innenfor etterforskning hatt ekstra fokus. Resultatet av satsingen på etterutdanning er økt kompetanse i de enkelte fagavdelingene og på etterforskning. Deltakelse på eksterne kurs har likevel vært mindre enn tidligere år, siden tilgjengelige ressurser og midler måtte prioriteres til saksbehandling. Det satses på å ha økt fokus på kompetanseheving gjennom eksterne kurs igjen i 2015.
		Prosjekter som utvikler kompetansen og som gir markedskunnskap Tilsynet har gjennomført og satt i gang prosjekter på drivstoffmarkedet, boligutvikling og bankmarkedet. Prosjektgrupper i større saker settes sammen slik at mye kompetanseoverføring skjer ved konkret behandling av saker.
	Internasjonalt arbeid Følgende aktiviteter er viktige ledd i tilsynets internasjonale strategi: • Direktørstilling i ledergruppen dedikert til eksterne relasjoner, med fokus på internasjonalt arbeid for hele tilsynet. • Nasjonal ekspert i EU-kommisjonen • Assistanse til kommisjonen • Deltagelse i internasjonale konferanser / internasjonalt arbeid • Internasjonale kurs og etterutdanning for ansatte • Januar 2014 begynte tidligere Deputy Director i ESA, med 14 års erfaring fra internasjonalt arbeid i ESA, i Konkurransetilsynets juridiske stab • For å holde høy faglig kvalitet på arbeidet i Konkurransetilsynet har tilsynet en konsulentavtale med Michael Albers. Albers var ansatt i Bundeskartellamt fram til han begynte Europakommisjonen i 1990. Han hadde stilling som høringsoffiser i kommisjonen fra 2008 inntil han gikk av med pensjon i 2012.	• Tilsynet deltok på bevissikring i regi av ESA • I saksbehandling er regelverk og tidligere saker på europeisk nivå sentralt • Michael Albers har vært rådgiver i flere saker, og denne avtalen bidrar til at saksbehandling i tilsynet har faglig kvalitet på høyt internasjonalt nivå.
	Tilsynet har i sin internasjonale strategi prioritert å delta aktivt i følgende nettverk: • Samarbeid mellom nordiske konkurransemyndigheter • European Competition Network (ECN) • OECD • International Competition Network (ICN) Tilsynet har for øvrig tett kontakt med ESA blant annet gjennom jevnlige	Aktiv deltagelse i prioriterte internasjonale nettverk er helt sentralt for at tilsynets saksbehandling skal ha faglig kvalitet på høyt internasjonalt nivå. Det bidrar videre til å bygge nettverk som øker effektiviteten i saksbehandlingen. Nordisk • Konkurransetilsynet ved etterforskningsstab har også i 2014 deltatt på Nordisk Kartellmøte • Konkurransetilsynet har i 2014 samarbeidet tett med nordiske konkurransemyndigheter både konkret i saker, men også generelt ved erfaringsutveksling.

Resultatkrav	Oppgaver og aktiviteter	Resultatrapportering
1.2: Tilsynets saksbehandling skal ha faglig kvalitet på høyt internasjonalt nivå.	kontaktmøter på ledernivå, og at ESA bidrar med intern opplæring i EØS konkurranseregulverket som en sentral bidragsyter på tilsynets "Internasjonal dag".	- Konkurransetilsynet deltok på Nordisk møte 2014 i Danmark, og hadde ansvar for workshop som fokuserte på konkurranseutfordringer i avfallssektoren. Det er bestemt at konkurransen i markedet for avfallshåndtering vil bli tema for Nordisk rapport 2015. Konkurransetilsynet bidrar aktivt til denne rapporten, som forventes ferdigstilt høst 2015. - Økonomisk stab var representert og hadde ansvar for innlegg på Nordisk sjefsøkonommøte - Konkurransedirektøren deltok på Nordisk Direktørmøte ECN Konkurransetilsynet prioriterer aktiv deltakelse i ECN Cartel Working Group høyt, og deltok på to møter i løpet av 2014. Tilsynet meldte i første møte interesse for å delta i ECN Interplay Project, og ble senere deltaker i prosjektet. På det andre møtet hadde tilsynets representanter i prosjektet en presentasjon for ECN Cartel Working Group. Se nærmere punkt 4.2.1 om dette prosjektet. For informasjon om tilsynets deltakelse på ECN vises til punkt 4.1.1. OECD Konkurransetilsynet representerte Norge i OECDs konkurransekomité, og har deltatt i og rapportert til departementet fra de møtene som har vært i 2014. Konkurransetilsynet har som målsetting å være en aktiv bidragsyter til arbeidet i OECDs konkurransekomité. Konkurransetilsynet har utarbeidet følgende skriftlige bidrag til møtene: - Competition issues in the distribution of pharmaceuticals - Competition issues in airline services I tillegg utarbeidet Konkurransetilsynet årsrapport for 2013 til OECD. ICN - Konkurransetilsynet har som målsetting å være en aktiv bidragsyter i ICN-nettverket. ICN Cartel Working Group har som hovedfokus å fremme internasjonalt samarbeid ved etterforskning og avdekking av globale karteller. Konkurransetilsynet har i en årrekke deltatt på det årlige møtet i ICN Cartel Working Group, og har som intensjon å fortsette med det. Tilsynet deltok imidlertid ikke i 2014, av budsjettmessige grunner. - Konkurransetilsynet er også co-chair i Agency Effectiveness Working Group (AEWG), og har blant annet hatt ansvaret for å utarbeide et kapittel om Human Resource Management som i 2014 ble publisert i AEWG håndbok.

Mål 2: Forsterke de preventive virkningene av konkurranseloven

Resultatkrav 2.1: Tilsynet skal dokumentere økt kjennskap til konkurranseloven og Konkurransetilsynets håndheving.

Resultatkrav	Oppgaver og aktiviteter	Resultatrapportering
2.1: Tilsynet skal dokumentere økt kjennskap til konkurranseloven og Konkurransetilsynets håndheving.	2.1.1) Tilsynet skal gjennomføre bruker- og omdømmeundersøkelser samt nye tiltak for å øke kjennskapet til konkurranseloven Siden tilsynet gjennomførte en omdømmeundersøkelse høst 2013 ble det ikke gjennomført en ny undersøkelse i 2014. Global Competition Review (GCR) gjennomfører en årlig undersøkelse. Rating fra GCR baserer seg blant annet på svar fra norske advokater, økonomer og journalister.	Konkurransetilsynet fikk i 2014 tre og en halv stjerne (halv stjerne mer enn året før) i GCR 'Rating Enforcement'. I begrunnelsen til GCR blir det særlig vektlagt tilsynets økte aktivitet og synlighet: <i>'Norway's Competition Authority jumps half-a-star in 2014 after a busy year during which practitioners say it stabilised staff turnover and increased its public presence. Our survey reports it is probably the most active of the Nordic enforcers, and paid special attention in 2013 to the grocery sector, challenging two deals.'</i>
	<u>www.konkurransetilsynet.no og nyhetsbrev</u> Konkurransetilsynets nettside www.konkurransetilsynet.no er et svært viktig virkemiddel for økt synlighet og bevissthet om tilsynets arbeid og resultatene av å håndheve konkurranseloven. Tilsynet gjør jevnlig målinger av trafikk på nettsidene.	I løpet av 2014 besøkte 274 000 personer www.konkurransetilsynet.no (325 000 i 2013). 202 000 var inne for å sjekke kraftprisoversikten (244 000 i 2013). Nedgangen i antall brukere kan derfor i hoveddel forklares ved redusert antall brukere av kraftprisoversikten (42 000 færre brukere). Resten av nedgangen forklares med det reduserte antall meldinger om fusjoner og oppkjøp etter økning av terskelverdiene for meldeplikt. I 2014 var det nær en halv million sidevisninger på konkurransetilsynet.no . (Tallene inkluderer ikke kraftprisoversikten som alene hadde 1,5 millioner sidevisninger i 2014.) Oversikt over meldinger under behandling er fortsatt den mest populære siden, men sammenlignet med 2013 har det vært en økning i lesing av nyheter på konkurransetilsynet.no . Alle aktuelle saker ble sendt i nyhetsbrev og publisert på KT.no. Det ble publisert 42 nyhetssaker på KT.no i 2014. Nyhetsbrevet har 4626 abonnenter (advokater, akademika, media og interesserte).
	<u>Samarbeid med NHO og Virke</u> Tilsynet har et godt samarbeid og jevnlig kontakt med NHO og Virke både sentralt og, like viktig, innenfor enkeltforbund og sektorer.	Samarbeidet gir bedre kontakt med næringsliv og enkeltbedrifter, bidrar til økt kunnskap og til å skape eierskap til konkurranseloven og at de enkelte virksomhetene etterlever konkurranseloven.
	<u>Medieomtale</u> Synlighet er helt sentralt i strategien til tilsynet. Medieomtale er viktig for å nå ut med informasjon om konkurranseloven og Konkurransetilsynets arbeid. Konkurransetilsynet prioriterer spesielt medier som når primær målgruppene; advokater og næringslivsledere, men også medier som når ut med forbrukersaker.	I 2014 var det 5371 medieoppslag om Konkurransetilsynet. Dette tallet er sammenlignbart med 2012, da tilsynet hadde 5146 medieoppslag. (I 2013 ble tilsynet omtalt 7536 ganger, som var en markant økning blant annet på grunn av sakene som omhandler dagligvaremarkedene, og den store økningen i pressedekningen i 2013 var i stor grad knyttet til disse sakene.) Den strategiske plasseringen av tilsynets saker og målgruppetenking gjør at tilsynet treffer bedriftsledere og advokater eksempelvis ved forside- eller store oppslag i DN eller forbrukere gjennom Aftenpostens forbrukerøkonomisider. Mediene som omtalte Konkurransetilsynet og

Resultatkrav	Oppgaver og aktiviteter	Resultatrapportering
2.1: Tilsynet skal dokumentere økt kjennskap til konkurranseloven og Konkurransetilsynets håndheving.		Konkurransetilsynets saker hyppigst er Dagens Næringsliv, TV2 Nyhetskanalen, Finansavisen og E24. Flere lederartikler i nasjonale og regionale medier trekker frem tilsynets viktige og faglig treffsikre rolle i å være vaktbikkje for å sikre pris og utvalg. Konkurransetilsynet opplever også større interesse fra internasjonale konkurransefaglige medier både i saker Konkurransetilsynet har til behandling og ved regelverksendringer.
	Artikler og kronikker Tilsynet vil sette konkurransefaget på dagsorden gjennom innlegg og kronikker.	Det ble publisert 42 nyheter på konkurransetilsynet.no (47 i 2013). Konkurransedirektør Christine B. Meyer har hatt 7 kronikker på trykk i Dagens Næringsliv: • Markedets synlige hånd (15.12.2014) • Byråkratisk minefelt (27.10.2014) • Opprør mot mastodontene (25.08.2014) • Öppna landskap (21.07.2014) • Zombieene (03.06.2014) • Øl og fotball (26.03.2014) • Nødvendig maktmiddel (05.02.2014)
	Rekrutteringsgrunnlag gjennom synlighet Tilsynet har i 2014 arbeidet for å være synlig og aktiv, for på den måten å legge et godt grunnlag for sitt rekrutteringsarbeid. Tidlig rekruttering er også et strategisk mål for å oppnå høy faglig kvalitet av saksbehandling.	Tilsynet har i 2014 deltatt med stand og bedriftspresentasjon under Arbeidslivsdagen ved Universitetet i Bergen (UiB), juridisk fakultet. Det ble holdt bedriftspresentasjon for studenter på studiet for samfunnsøkonomi ved UiB. Tilsynet har også gjennomført gjesteforelesninger på UiB og NHH. I januar 2014 hadde tilsynet besøk av rundt 25 jusstudenter i forbindelse med arrangementet Nordisk uke i regi av fagutvalget ved juridisk fakultet. I 2014 hadde tilsynet besøk fra to videregående skoler. Klassens lærer får i forkant tilsendt tema som elevene må lese seg opp på og forberede spørsmål til. Under besøket får studenter og elever presentasjon og materiale til å ta med seg i videre tema-arbeid på skolen.
	Brosjyrer og magasin Tilsynet har gjennom informasjonsmateriell informert om Konkurransetilsynets rolle og konkurranseloven	Følgende brosjyrer/rapporter er trykket og distribuert til rette målgrupper: • Årsbrosjyre 2014/2015 – brosjyre om tilsynets arbeid i 2014 og 2015; viktige saker, strategi, internasjonalt arbeid og prioriterte tema. Klar februar 2015. • Årsbrosjyre 2013/2014 • Under foredragene og annen kontakt med eksterne distribueres alltid relevant informasjon og relevante URLer på www.kt.no. Under foredrag deles aktuelt brosjyremateriell ut. • Rapport om drivstoffmarkedet i Norge ble publisert digitalt mars 2014 • Tilsynet har jobbet med rapporter om marked for boligutvikling og bankmarkedet. Den

Resultatkrav	Oppgaver og aktiviteter	Resultatrapportering
2.1: Tilsynet skal dokumentere økt kjennskap til konkurranseloven og Konkurransetilsynets håndheving.		første ble publisert i februar 2015, den andre publiseres i løpet av 2015. I anledning 50-års dagen til konkurransedirektøren ble det publisert et festskrift i form av en bok med tittel 'Handlingsrom for konkurransepolitikk' med bidrag fra viktige personer i fagmiljøet.
	<u>Konferanse og seminar</u>	Konkurransetilsynet arrangerte i juni sin årlige juskonferanse med noen av de fremste ekspertene fra Europakommisjonen, akademia og privat næringsliv. Konferansen tar for seg en rekke aktuelle spørsmål vedrørende forholdet mellom effektiv håndheving av konkurransereglene og markedsaktørenes prosessuelle rettigheter. Konferansen er nyttig for alle som er interessert i konkurranserett og ønsker å holde seg oppdatert innen fagområdet. Konkurransetilsynet holdt også et fagseminar i januar med handlingsrom for konkurransepolitikk som tema med innlegg fra diverse fagpersoner.
	<u>Sosiale medier</u> Konkurransetilsynet har i 2013 opprettet profil på tre av de største aktørene innen sosiale medier, og i 2014 også Instagram.	Tilsynet har en aktuell og dempet strategisk synlighet på sosiale medier med profiler på Facebook, LinkedIn, Twitter og Instagram. Alle nyhetssaker går direkte på Facebook og Twitter, og sosiale medier brukes i forbindelse med eksempelvis ledige stillinger. Bilder på Instagram viser faglige aktiviteter og strategisk tilstedeværelse som seminar, foredrag og karrieredager. 47 twittermeldinger ble sendt og 47 saker ble publisert på Konkurransetilsynets Facebookside i 2014.
	<u>Foredrag og presentasjoner</u> Tilsynet har i 2014 holdt en rekke foredrag for ulike institusjoner, videregående skoler, utdanningsinstitusjoner og organisasjoner. Tilsynet satser på å delta aktivt i fora av ulike brukergrupper. Tilsynet holder foredrag for alle typer bransjer og aktører. Foredragene viser bredden i tilsynets håndhevingslandskap. I 2014 var temaene bank, bolig og avfallhåndtering spesielt populære. Mange bransjeforeninger etterspør aktivt foredrag om konkurranseloven, for eksempel under bransjeforeningenes årsmøter. Det er ofte konkurransedirektøren som holder foredragene, men hele organisasjonen bidrar med sin konkurranse- og markedsfaglige kompetanse. Flere rådgivere/saksbehandlere presenterer og representerer tilsynet på en positiv måte gjennom foredrag og seminar. Informasjon om revidert konkurranselov ble tatt med i alle aktuelle foredrag.	I 2014 holdt tilsynet foredrag for blant annet VVP (VA og VVS produsentene), Autobransjens Leverandørforeningen, Havnedagen fra KS Bedrift, Norsk Returmetallforening, Boligkonferansen, Pasientreisekonferansen, Dagligvareleverandørenes Forening, og på Avfallsforum Møre og Romsdal. I tillegg har ansatte i tilsynet holdt gjesteforelesninger på diverse utdanningsinstitusjoner og innlegg på konkurransefaglige seminarer. Resultatet er økt synlighet, økt kunnskap om Konkurranseloven og om brudd på forbudsbestemmelsene spesielt, og økt kunnskap om Konkurransetilsynet, Konkurransetilsynets oppgaver og Konkurransetilsynet som arbeidsplass.
	<u>Medietrening</u> Tilsynet har avholdt interne medietreninger av interne ressurser i forbindelse med saker som kunne forvente medieoppmærksomhet (presseslipp ved vedtak, i forkant av bevissikringer). Prosjektledere har fått	Kursingen gir bedre evne til generell kommunikasjon og profesjonell mediehandtering hos ledere og ansatte. Kursing gir tilsynet flere gode stemmer til å bære konkurranseperspektivet i tilsynets arbeid ut.

Resultatkrav	Oppgaver og aktiviteter	Resultatrapportering
2.1: Tilsynet skal dokumentere økt kjennskap til konkurranseloven og Konkurransetilsynets håndheving.	ekstra opplæring i strategisk synlighet og strategisk mediearbeid. Konkurransetilsynet bruker og videreutvikler en egen budskapsbank om markeder/problemstillinger som får medieoppmerksomhet. Det er utarbeidet et plattform for krisekommunikasjon, og gjort øvelse i krisekommunikasjon.	Budskapsbanken gjør at media raskt kan få uttalelser fra tilsynet. For tilsynet er det lettere å være samstemte i møtet med media. Tilsynet har en kommunikasjonsstrategi som er forberedt på krevende kommunikasjonsutfordringer, både i daglig mediehåndtering og i krise.

Mål 3: Overvåking av næringer med konkurranseutfordringer

Resultatkrav 3.1: Tilsynet skal vurdere konkurransesituasjonen og behov for tiltak for å styrke konkurransen i minst to markeder.

Resultatkrav	Oppgaver og aktiviteter	Resultatrapportering
3.1: Tilsynet skal vurdere konkurranse-situasjonen og behov for tiltak for å styrke konkurransen i minst to markeder.	<u>Konkurransen i det norske drivstoffmarkedet</u> Tilsynet har gjennomført en analyse av konkurransen i det norske drivstoffmarkedet. Formålet med tilsynets undersøkelser har vært å skaffe mer kunnskap om markedet, blant annet gjennom å se nærmere på hvordan bruttomarginen har utviklet seg i det norske markedet og hvordan denne utviklingen er sammenlignet med Sverige. Konkurransetilsynet har hentet inn data fra 2031 bensinstasjoner over hele landet i perioden 2005 – 2011. Det er avholdt møter med aktørene for å få innspill og kommentarer til de funn som er gjort.	Hovedfunnene som ble presentert i en rapport er at det er en betydelig økning i bruttomarginen hos aktørene i drivstoffmarkedet. Bruttomarginen er også på et høyere nivå enn i Sverige. Årsaken til denne betydelige økningen i marginen er i hovedsak at det er etablert en ny prissyklus med to pristopper i løpet av uken, en på mandag og en ny pristopp på torsdager. Denne økningen i prisene har skjedd uten at bilistene i særlig grad fyller mindre på torsdager og fredager. Kunnskap og bevissthet rundt prisene er viktig for å sikre god konkurranse i drivstoffmarkedet. Med denne rapporten ønsker tilsynet å påvirke til at bilistene fyller på dager det er billigst. Rapporten ble i 2014 omtalt i media 172 ganger. Det var blant annet et innslag på Dagsrevyen. Bensinrapporten er en del av et langsiktig arbeid med å overvåke og bedre konkurransen i drivstoffmarkedet. Selskapene Statoil og Shell er pålagt utvidet opplysningsplikt for oppkjøp. Tilsynet publiserte også en veileder om utveksling av prisinformasjon for aktører i drivstoffmarkedet.
	<u>Markedsundersøkelse – bilgarantivilkår</u> Konkurransetilsynet publiserte en rapport i 2013 om den norske bilbransjens garantivilkår og garanti praksis, og fulgte opp rapporten i 2014.	Konkurransetilsynet gjorde i 2013 flere funn av misvisende, motstridende eller uklare garantivilkår som bidro til å gjøre bileiere usikre på om de ville beholde garantien om de valgte et uavhengig verksted til å utføre service og vedlikehold. Tilsynet fulgte opp dette arbeidet i 2014 gjennom en kontroll av garantivilkår. I tillegg ble det holdt flere innlegg om rapportene. Rapporten og tilsynets oppfølging av rapporten har ført til opprydding i bransjen. Rapporten ble omtalt 56 ganger i media i 2013, og 45 ganger i 2014.
	<u>Sektorundersøkelse - boligutviklermarkedet</u> Indikasjonene på ubalansen mellom tilbud og etterspørsel av boliger var noe av bakgrunnen for at Konkurransetilsynet igangsatte undersøkelsen av konkurransen i markedet for boligutvikling. Tilsynet har i sin undersøkelse fokusert på å identifisere konkurranseproblemer i boligutviklermarkedet. Tilsynet har også sett på hvordan rammevilkår i regelverket, herunder plan- og reguleringsprosessene i kommunene, kan ha bidratt til å begrense konkurransen i markedet. I 2014 ble spørsmålsbrev sendt ut til rundt 60 aktører i markedet. I tillegg har	Rapporten om boligutviklermarkedet ble publisert i februar 2015. Konkurransetilsynets undersøkelser viser at det vil være positivt for konkurransen dersom det i økt grad legges til rette for små og mellomstore aktører i boligutviklermarkedet. Konkurransetilsynet har derfor foreslått flere tiltak som kan bidra til å styrke konkurransen i markedet for boligutvikling. Ett av tiltakene som foreslås er at kommunene må vurdere mulighetene for å regulere flere tomter til boligformål, for eksempel ved omregulering av næringsområder. Tilsynet har også foreslått tiltak som går ut på å effektivisere reguleringsprosessen, for eksempel gjennom endring av ordningen med innsigelser fra statlige sektormyndigheter mot private planforslag. Allerede i forkant av rapporten har media og bransjeaktører vist stor interesse for rapporten, og

Resultatkrav	Oppgaver og aktiviteter	Resultatrapportering
3.1: Tilsynet skal vurdere konkurranse-situasjonen og behov for tiltak for å styrke konkurransen i minst to markeder.	tilsynet vært i dialog med forskjellige kommuner knyttet til de største byregionene.	rapporten fikk en god del medieoppmerksomhet etter publiseringen.
	<u>Bankmarkedet – rapport</u> Tilsynet har siden 2013 hatt aktivitet på bankmarkedet knyttet til signalisering og høyere kapitalkrav. I 2014 satte Konkurransetilsynet i gang en markedsundersøkelse for å se mer helhetlig på konkurransesituasjonen i bankmarkedet. Nye og strengere krav til kapitaldekning har ført til at bankene har behov for å bygge opp kapital. Samtidig ble det observert at bankenes utlånsmargin har økt betydelig de siste årene. Det kan bety at kundene har tatt en stor andel av kostnadene forbundet med høyere kapitalkrav. Bank- og finansmarkedet har en viktig rolle i økonomien og for den enkelte forbruker og foretak. Utviklingen den siste tiden gjorde det naturlig for Konkurransetilsynet å undersøke konkurranseforholdene nærmere.	Rapporten om hovedfunnene fra undersøkelsen vil bli publisert i 2015. Formålet er å få oversikt over eventuelle konkurransebegrensninger i markedet og foreslå mulige konkurransefremmende tiltak. Det har allerede vært stor interesse rundt arbeidet.
	<u>Markedsovervåking - dagligvare</u> Konkurransetilsynet overvåker konkurransen i dagligvaremarkedet, og følger generell utvikling og enkelthendelser i dette markedet nøye. Konkurransetilsynet påla i 2005 seks dagligvarekjeder å sende inn sine årssavtaler med utvalgte markedsledende leverandører. Vedtakene gjaldt frem til 1. januar 2010. Tilsynet vedtok i 2010 å forlenge meldeplikten for Norgesgruppen ASA, Coop Norge Handel AS, Rema 1000 Norge AS og Ica Norge AS. I tillegg ble Bunnpris pålagt samme meldeplikt. Pålegget innebærer at dagligvarekjedene må sende avtalene sine med om lag 20 markedsledende leverandører til Konkurransetilsynet. Meldeplikten gjelder til 2015. Konkurransetilsynet har i 2014 hatt særlig vekt på dagligvaremarkedet gjennom større saker omtalt under 1.1.	Meldepliktordningen i dagligvaremarkedet gir tilsynet bedre mulighet til å avdekke mulige konkurransedempende effekter av avtalene mellom kjedene og leverandørene. Det er grunn til å anta at dette også virker preventivt. Kommunikasjonen med markedsaktørene øker deres forståelse for konkurranseloven. Markedsovervåkingen bidrar generelt til god og oppdatert markedskunnskap, som gjør det mulig å forstå og reagere på potensielt ulovlig atferd fra markedsaktørene. Tilsynet har i løpet av 2014 mottatt fire meldinger i markedet for dagligvare. (Dette er en nedgang fra 30 i 2013 grunnet økning av terskelverdiene for meldeplikt.) Norgesgruppen ASA er pålagt utvidet opplysningsplikt for oppkjøp. Konkurransetilsynet har i 2014 brukt betydelige ressurser på å behandle samarbeidsavtalen mellom Norgesgruppen ASA og Ica Norge AS, og melding om foretakssammenslutning mellom Coop Norge Handel AS og Ica Norge AS. Konkurransetilsynet har også deltatt på møtene i Subgroup Food i European Competition Network (ECN) i 2014, der de europeiske konkurransemyndigheter utveksler erfaringer fra arbeidet innenfor dagligvare- og matmarkedene.

Resultatkrav	Oppgaver og aktiviteter	Resultatrapportering
3.1: Tilsynet skal vurdere konkurranse-situasjonen og behov for tiltak for å styrke konkurransen i minst to markeder.		I den tidligere omtalte GCR Rating 2014 (punkt 2.1.1) ble også tilsynets fokus på dagligvaresektoren nevnt i begrunnelsen for økning fra 3 til 3,5 stjerner.
	<u>Markedsovervåking - engrosmarkedet for kraft</u> Konkurransetilsynet har drevet kontinuerlig markedsovervåking av engrosmarkedet for kraft i samarbeid med NVE som ledd i arbeidet med å avdekke eventuell misbruk av markedsrett. Det har vært mindre møtevirksomhet i 2014, men møteaktiviteten har blitt gjenopptatt i 2015. Tilsynet er også aktiv i STK (Samarbeid om tilsyn med kraftmarkedet), sammen med Finanstilsynet og NVE.	Det har ikke blitt avdekket misbruk av markedsrett. Det er grunn til å anta at overvåkningsordningen virker avskrekkende. Samarbeidet i STK innebærer nyttig informasjonsutveksling og erfaringsutveksling om kraftmarkedet.
	<u>Markedsovervåking – bruttomarginer meieri</u> Konkurransetilsynet har videreført overvåkningsordningen for bruttomarginer i meierisektoren.	Overvåkningsordningen motvirker prisadferd som er til skade for konkurransen.
	<u>Markedsovervåking – flyreiser</u> I februar 2013 valgte SAS å gjeninnføre tilbud om opptjening av bonuspoeng på flyreiser i det norske innenriksmarkedet. 16. mai 2013 valgte Regjeringen å oppheve bonusforbudet på innenlandsreiser. Departementet ba i 2013 Konkurransetilsynet om å rapportere tilbake dersom markedsutviklingen tilsier at virkemiddelbruken burde vurderes på nytt.	Konkurransetilsynet har i 2014 fulgt markedsutviklingen gjennom innhenting og vurdering av markedsinformasjon, blant annet opplysninger fra flyselskapene SAS og Norwegian. I oktober 2013 klaget SAS Group AB til NFD på pålegg om å gi opplysninger etter konkurranseloven § 24. NFD vedtok i 2014 at klagen ikke vil bli tatt til følge.

Mål 4: Norske interesser skal ivaretas når Konkurransetilsynet behandler regelverkssaker i EØS og EØS-enkeltsaker

Resultatkrav 4.1: Tilsynet skal vurdere og rapportere utfallet av EØS-saker der tilsynet har gitt bistand til overvåkningsorganene i enkeltsaker og vurdere utfallet av sakene i forhold til formålet med merknadene.

Resultatkrav	Oppgaver og aktiviteter	Resultatrapportering
4.1: Tilsynet skal vurdere og rapportere utfallet av de EØS-saker der tilsynet har gitt bistand til overvåkningsorganene i enkeltsaker og vurdere utfallet av sakene i forhold til formålet med merknadene.	4.1.1) Konkurransetilsynet skal rapportere til departementet om utfallet i sakene. Tilsynets vurderinger om utfallet i sakene skal følge med i rapporteringen. Konkurransetilsynet har kontinuerlig rapportert til Konkurransespolitisk avdeling i departementet om fremdriften i og utfallet av de enkeltsakene tilsynet har engasjert seg i. Tilsynets vurdering av utfallet har fulgt med rapporteringen i de sakene dette var aktuelt. Tilsynet legger ut alle Kommisjonens forslag til endringer i regelverk på høring på våre hjemmesider, og tilsynet gir konkrete innspill til departementet når vi finner grunnlag for det. Tilsynet har kontinuerlig fulgt utviklingen i relevante pågående saker for ESA, og i utvalgte prinsipielle saker for EU. Ved deltakelse i Rådgivende Komité avklares mandat med departementet i forkant, og tilsynet rapporterer i etterkant.	Konkurransetilsynet har lagt følgende forslag fra EU-kommisjonen ut på høring i 2014: • Utkast til veileder om anmeldelse av enkeltpersoner for overtredelser av konkurranse-loven • Høring om gruppeunntaket for forsikringsavtaler • Høring om Kommisjonens meddelelse COM (2014) 453: Ten years of Antitrust Enforcement under Regulation 1/2003: Achievements and Future Perspectives • Europakommisjonens hvitbok om forslag om endringer i reglene for kontroll med foretakssammenslutninger • EU-kommisjonens forslag til forlengelse av gruppeunntaket for linjefart I 2013 ble Forslag til endringer i Kommisjonens kunngjøring om avtaler av mindre betydning (<i>de minimis</i>) lagt ut på høring. Konkurransetilsynet var representert på møtet i Rådgivende komité om de minimis-kunngjøringen 3. juni 2014. Norge støttet Kommisjonens forslag som ble vedtatt 30. august 2014. Konkurransetilsynet deltok på ett møte til i Rådgivende komité i VISA MIF-saken. Konkurransetilsynet bisto i 2012 Europakommisjonen i arbeidet med bevissikring og i utredning av en sak om ulovlig samarbeid mellom de to ledende europeiske kraftbørsene EPEX Spot og Nord Pool Spot. I 2014 ila Kommisjonen bøter på til sammen 5 979 000 euro.
		Konkurransetilsynet har løpende meldt aktuelle norske saker etter artikkel 53 og 54 til ESA. Tilsynet har interne rutiner for å prioritere saker der det blir gitt merknader og som sikrer at disse sakene blir evaluert, med tilbakemelding til departementet. Tilsynet har videre interne rapporteringssystem for meldte saker.
	EU-kommisjonen henviste behandlingen av foretakssammenslutningen mellom treningssenteraktørene ELIXIA og Health & Fitness Nordic til Konkurransetilsynet.	I samråd med departementet ble overføringen akseptert. 14. februar 2014 offentliggjorde Konkurransetilsynet at fusjonen ble godkjent på vilkår om salg av flere treningssentre.

Resultatkrav 4.2: Tilsynet skal aktivt følge regelverksarbeidet i EU/EØS, rådggi departementet og bistå departementet med korrekt implementering av nytt EØS-regelverk. Norske interesser og posisjoner i dette arbeidet skal vurderes.

Resultatkrav	Oppgaver og aktiviteter	Resultatrapportering
4.2: Tilsynet skal aktivt følge regelverksarbeidet i EU/EØS, rådggi departementet og bistå departementet med korrekt implementering av nytt EØS-regelverk. Norske interesser og posisjoner i dette arbeidet skal vurderes.	<u>EØS-regelverkssaker</u> Konkurransetilsynet har deltatt i alle relevante møter om regelverksendringer i EU, og rapportert til departementet i etterkant.	European Competition Network (ECN) I tillegg til å bidra til effektiv håndheving er aktiv deltagelse i ECN helt sentralt for å ivareta våre forpliktelser i forhold til resultatkrav 4.2. Tilsynet har deltatt på følgende møter i ECN i 2014: • ECN Subgroup Energy (1 møte) • ECN Subgroup Banking & Payment (1 møte) • ECN Subgroup Food (3 møter) • ECN Subgroup Merger (1 møte) • ECN Working Group Forensic IT / FIT Tools (2 møter) • ECN Merger Working Group (1 møte) • ECN Working Group Cartels (2 møter) • ECN WG Cooperation Issues and Due Process (1 møte) • ECN WG Fines (1 møte) • ECN Plenary meeting (2 møter) • ECN Director Generals meeting (3 møter) • ECN Competition Chief Economists (2 møter) Departementet har blitt orientert om agenda i forkant av møtet, og det er rapportert om regelverksrelevante prosesser i etterkant av møtet. I tillegg til å aktivt følge arbeidet i ECN både hva gjelder regelverk og håndheving, bidrar Konkurransetilsynet med nasjonal ekspert i ECN enheten i DG konkurranse.
		4.2.1.1 Tilsynet skal innen utløpet av 2014 rapportere på status i det pågående arbeidet i ECN Konkurransetilsynet rapporterer løpende status på pågående arbeid i ECN. En oversikt over prosessuelle endringer og aktuelle tema i ECN ble sendt til departementet i januar 2015.
	4.2.1) Tilsynet skal følge opp arbeidet med lempningsprogrammer i ECN	Interplay between corporate leniency and sanctions on individuals. Konkurransetilsynet deltar sammen med EU-Kommisjonen, Tyskland, UK og Danmark i et prosjekt i ECN regi som ser nærmere på forholdet mellom lempning for foretak og personstraff. Formålet med prosjektet er å identifisere hvorvidt incitamentene for å søke lempning påvirkes av en risiko for personstraff, samt foreslå løsninger. Konkurransetilsynet og Norge har mye å bidra med som følge av diskusjonene i forkant av revisjonen av Konkurranseloven som nettopp tok opp denne problemstillingen. Konkurransetilsynet har spilt inn den norske løsningen med lempning kun for foretak men med en betinget påtale av personer. Arbeidet forventes ferdigstilt i juni 2015.

Mål 5: Bidra til at det blir lagt vekt på konkurransehensyn innenfor andre politikkområder der Regjeringen ønsker konkurranse

Resultatkrav 5.1: Saksbehandlingen skal innrettes på en slik måte at mottakere av påpekning etter § 9 e tar hensyn til merknadene fra tilsynet.

Resultatkrav	Oppgaver og aktiviteter	Resultatrapportering
5.1: Saksbehandlingen skal innrettes på en slik måte at mottakere av påpekning etter § 9e tar hensyn til merknadene fra tilsynet.	<u>Påpekning etter § 9 e</u> Det har ikke blitt sendt påpekninger etter § 9 e i 2014.	
	5.1.1 Tilsynet skal igangsette arbeidet med å gjennomgå og redusere etablerings- og konkurransehindrende ordninger for tjenesteytende næringer. I supplerende tildelingsbrev fra NFD, datert 29. august 2014 ber NFD tilsynet om å prioritere sine kjerneoppgaver fremfor igangsetting av overnevnte arbeid i inneværende år. Tilsynet kan likevel rapportere om noen aktiviteter og resultater vedrørende reduksjon av konkurransehindrende ordninger.	Markedsundersøkelsene i boligutviklermarkedet og bankmarkedet har som formål å avdekke konkurranseskadelige virkninger av offentlige reguleringer. For mer informasjon se mål 3. Tilsynet har blant annet gjennom kronikker og foredrag økt oppmerksomhet på behovet for å vurdere deregulering i markeder som kan fremme nyetablering og øke konkurransen mellom etablerte aktører.
	Konkurransedirektøren ble utnevnt som medlem i produktivitetskommisjonen som ble nedsatt av Regjeringen i februar.	Produktivitetskommisjonen la fram sin rapport i februar 2015 med forslag for å styrke konkurransen både i privat og offentlig sektor. Dette er nødvendig for å øke produktiviteten i norsk økonomi til fordel for forbrukerne. Konkurransedirektøren har blant annet holdt et seminar i regi av BECCLE om kommisjonens arbeid, og hvordan sektorreguleringen kan endres for å fremme konkurranse og produktivitet.

Resultatkrav 5.2: Saksbehandling skal ellers innrettes slik at konkurransehensyn blir synlige og at mottakere av høringssvar tar hensyn til tilsynets merknader

Resultatkrav	Oppgaver og aktiviteter	Resultatrapportering
5.2: Saksbehandling skal ellers innrettes slik at konkurransehensyn blir synlige og at mottakere av høringssvar tar hensyn til tilsynets merknader	Høringsuttalelser I 2014 har Konkurransetilsynet vurdert 124 tilsendte høringer. I tillegg har tilsynet fulgt med på høringsarbeid hvor høring ikke ble sendt Konkurransetilsynet direkte.	Konkurransetilsynet har gitt 13 høringsuttalelser (i 2013 ble det gitt 16 høringsuttalelser). Et sammendrag av tilsynets høringsuttalelser er gitt i vedlegg 2. Konkurransetilsynet har innrettet saksbehandlingen slik at konkurransehensyn blir synlige og mottakere av høringssvar tar hensyn til tilsynets merknader, og følger også arbeid med høringer i etterkant av høringsuttalelser. Følgende arbeid med høringer kan fremheves: • Forenklingsutvalget leverte sin innstilling om anskaffelser, og Konkurransetilsynet mener at rammeverket rundt offentlige innkjøp bør forenkles ytterligere enn fremsatt av utvalget for å fremme effektivitet og god konkurranse om anskaffelser. Tilsynet har fremmet dette budskapet i diverse fora, blant annet på KOFA's fagkonferanse i oktober. • ESA har foreslått formålstjenlige tiltak for fastsettelsen av avfallsgebyret, som vil bringe det norske regelverket i tråd med EØS-avtalens regler om offentlig støtte. Miljødirektoratet utarbeidet et forslag for å tydeliggjøre skillet mellom håndtering av husholdningsavfall og næringsavfall. Tilsynet var positive til at dette skillet ble tydeligere, men påpekte at forslaget som det fremsto i høringen ville være en detaljregulering som fremdeles ga et uklart og komplisert skille mellom monopoldel og næringsdel. Konkurransetilsynets høringssvar ble tatt hensyn til da Klima- og miljødepartementet vedtok det nye kapittelet i avfallsforskriften 8. september. • Da forslag til ny bokavtale kom i mars 2014, reagerte Konkurransetilsynet med å rette oppmerksomheten mot at den nye avtalen har konkurranseskadelige virkninger.

Mål 6: Konkurransesfaglig forskning

Resultatkrav 6.1: Tilsynet skal gjennom økt FoU-satsing bidra til å forsterke konkurransepolitikken kunnskapsgrunnlag og effektivisere håndhevingen av konkurranseloven

Resultatkrav	Oppgaver og aktiviteter	Resultatrapportering
6.1: Tilsynet skal gjennom økt FoU-satsing bidra til å forsterke konkurransepolitikken kunnskapsgrunnlag og effektivisere håndhevingen av konkurranseloven	6.1.1) Tilsynet skal gjennom utdannings- og opplæringstiltak effektivisere håndhevingen av konkurranseloven.	Flere aktiviteter og resultater nevnt under punkt 2.1 er relevante: • Seminaret og bok med tema 'Handlingsrom for konkurransepolitikk', januar • Juskonferanse i juni • Deltakelse på andre seminar, som bidragsyter og bruker, f.eks. BECCLE-seminarer og Sandefjordkonferanse • Deltakelse på internasjonale kurs og konferanser, og aktiv deltakelse i nasjonale og internasjonale nettverk og fagmiljøer • Kronikker, foredrag, gjesteforelesninger og andre innlegg
	6.1.2) Tilsynet skal gjennomføre forsknings- og utredningstiltak som forsterker konkurransepolitikken kunnskapsgrunnlag Konkurransetilsynet forvalter det alminnelige prisreguleringsfondet. Fondet har et tildelingsbudsjett på inntil 6 millioner kroner per år. Den 2. oktober 2014 lyste Konkurransetilsynet ut forskningsmidler til prosjekter og utredninger om konkurranse. 21 søknader ble mottatt innen søknadsfrist 2. desember 2014. Tilsynet har i vurdering av søknadene blant annet lagt vekt på å stimulere til aktivitet både innenfor konkurranserett og konkurranseøkonomi, samt oppbygging av flere forskningsmiljø innen fagområdene.	Fondet vil bidra til å styrke den konkurransepolitiske forskningen og tilrettelegge for kunnskapsdeling mellom konkurransetilsyn og academia, og derigjennom styrke kunnskapsgrunnlaget for håndheving. Flere forskningsmiljøer innen konkurransefeltet er blitt så sterke at de vil kunne gi gode bidrag til å belyse konkurransevirkninger fra sitt faglige ståsted, og ikke minst komme med forslag til endringer som kan fremme konkurransen til beste for forbrukere og næringsliv. Konkurransetilsynet vil fokusere på at forskningen holder høy kvalitet, er relevant og blir formidlet bredt. For 2015 utdeles det totalt i underkant av fem millioner kroner til ni prosjekter innenfor konkurranserett og -økonomi. Tildelingen offentliggjøres i mars 2015.
	Konkurransetilsynet ønsker å stimulere til at studenter skriver masteroppgaver innen konkurranseøkonomi og konkurranserett, og legger ut forslag til mulige tema for masteroppgaver på hjemmesidene. Konkurransetilsynet deler hvert år ut en pris til beste masteroppgave i konkurranserett og konkurranseøkonomi. Den beste masteroppgaven innen hvert av de to fagområdene blir hvert studieår belønnet med 15 000 kroner i premie.	Formålet med forslag til temaene og konkurransen er å øke studenters interesse for konkurranseøkonomi og konkurranserett, og å utvikle nettverket mellom academia og tilsynet. Pris for beste masteroppgave i 2014 ble tildelt Gry Høyheim i kategorien økonomi med oppgaven "Bankregulering og konkurranse – En teoretisk analyse" og Oddbjørn Aarestrup Aasness i kategorien konkurranserett med oppgaven "Reverse payment settlements" og formålsalternativet i TEUV art. 101(1). Prisene ble utdelt i Konkurransetilsynets lokaler den 10. desember, og Masteroppgavene ble presentert for tilsynets ansatte.

Brukereffekter

Mål 7: Forbrukere og andre etterspørrere skal ha tilstrekkelig informasjon til at etterspørselssiden i markedet fungerer effektivt

Resultatkrav 7.1: Tilsynet skal vurdere om det er markeder som behøver prisinformasjon for å bedre markedets virkemåte. Andre tiltak enn prisinformasjon skal også vurderes

Resultatkrav	Oppgaver og aktiviteter	Resultatrapportering
7.1: Tilsynet skal vurdere om det er markeder som behøver prisinformasjon for å bedre markedets virkemåte. Andre tiltak enn prisinformasjon skal også vurderes	<u>Kraftprisoversikten</u> Konkurransetilsynet har også i 2014 hatt ansvaret for ordinær drift og å svare på henvendelser vedrørende kraftprisoversikten. Konkurransetilsynet får en rekke telefoner og e-poster fra forbrukere som ønsker hjelp til å finne en bedre avtale for levering av elektrisk kraft. Konkurransetilsynet påser også at leverandører etterlever meldeplikten til Konkurransetilsynet. Departementet bestemte i desember at tilsynet skal drifte oversikten inntil ny strømprisportal, under utvikling av Forbrukerrådet, er på plass medio 2015.	Kraftprisoversikten gjør det lettere for forbrukerne å sammenligne kraftpriser og orientere seg i markedet for å vurdere om det lønner seg å skifte kraftavtale eller kraftleverandør. I 2014 besøkte ca. 202 000 personer kraftprisoversikten. I de siste tre årene har strømprisene vært forholdsvis lave, og dette vises i en nedgang i antall besøk og antall brukere i forhold til årene før. (I 2012 og 2013 var dette hhv. 220 000 og 244 000, mens antall besøkere var over 400 000 i 2010 og ca. 350 000 i 2011.) Totalt antall besøk på kraftprisoversikten har vært ca. 345 000 i 2014. Kraftprisoversikten ble omtalt i 430 artikler i 2014, mot 433 i 2013. Konkurransetilsynet har avholdt et heldagsmøte med Forbrukerrådet for å dele kompetanse og erfaringer knyttet til kraftprisoversikten. Videre har tilsynet gitt innspill til Forbrukerrådet i forbindelse med deres utarbeidelse av ny strømprisportal. Ny strømprisportal fra Forbrukerrådet forventes å bli lansert medio 2015. Konkurransetilsynet har også svart på høringen fra NVE om rapporteringsplikt til den nye strømprisportalen.
	<u>Bilgaranti</u> Bilgarantiprojektet ble ferdigstilt i 2013, men ble fulgt opp i 2014, blant annet ved innlegg på bransjedag, samt oppfølging av problematiske garantivilkår og behandling av spørsmål / klager jf. §§ 9, 10 og 11.	Det var et konkurranseproblem at bileiere ikke følte seg trygge på å kunne velge uavhengige verksteder for utføring av service og vedlikehold som de selv betalte for, uten at dette påvirket bilgarantien. Konkurransetilsynets arbeid har ført til endringer og klargjøringer i garantivilkår, og har gjort bileiere mer sikre på at de vil beholde garantien også ved bruk av uavhengige verksteder. Bilgarantirapporten ble omtalt i media 45 ganger i 2014 (56 i 2013 da rapporten kom ut).
	<u>Bankmarkedet</u> Tilsynet har i 2014 sett nærmere på konkurransen i bankmarkedet, både for utlån til personkunder og til små og mellomstore bedrifter. Virksom konkurranse i bankmarkedet er også avhengig av at kundene er aktive og velger de beste tilbudene. Tilsynet har derfor også undersøkt hvorvidt det foreligger barrierer for å bytte bank.	Formålet er å få oversikt over eventuelle konkurransebegrensninger i markedet og foreslå mulige konkurransefremmende tiltak.

Resultatkrav	Oppgaver og aktiviteter	Resultatrapportering
7.1: Tilsynet skal vurdere om det er markeder som behøver prisinformasjon for å bedre markedets virkemåte. Andre tiltak enn prisinformasjon skal også vurderes	<u>Drivstoff</u> Drivstoffrapporten fra 2014 er omtalt tidligere under punkt 3.	Funnene presentert i drivstoffrapporten fra 2014 viser at tidligere rapport og uttalelser fra tilsynet om pristopp på mandager har bidratt til å bevisstgjøre forbrukerne. Stadig flere har flyttet fylletidspunkt til søndag kveld og mandag morgen når prisene er lavest. Tilsynet har jobbet aktivt for at rapporten fra 2014 skulle få betydelig medieoppmerksomhet. Rapporten ble omtalt i 172 artikler, og det antas at dette har bidratt til å gjøre forbrukere bevisste på at det har inntruffet en ny pristopp på torsdager, slik at forbrukere kan tilpasse tidspunkt av tanking i forhold til dette.

Mål 8: Saksbehandlingen i KOFA skal være effektiv og forsvarlig

Resultatkrav 8.1: Tilsynet skal arbeide for at saksbehandlingstiden i KOFA er så kort som mulig

Resultatkrav	Oppgaver og aktiviteter	Resultatrapportering																		
8.1: Tilsynet skal arbeide for at saksbehandlingstiden i KOFA er så kort som mulig.	8.1.1) Tilsynet skal utarbeide forslag til tiltak som er egnet til å redusere saksbehandlingstiden i KOFA KOFA-sekretariatets hovedprioritet i 2014 har vært å raskest mulig redusere antallet ubehandlede saker. Målet er å oppnå maks. saksbehandlingstid på 3 måneder i alle saker. Dette har vært gjort ved å dele sakene opp i ulike grupper, ut fra når de kom inn, og deretter fastsette tidspunkter for når de ulike gruppene av saker skulle være ferdigbehandlet. KOFA- sekretariatet har på etatsstyringsmøtene og i videre dialog med NFD meldt inn hva som til enhver tid er nødvendig av ekstrabevilgninger for å få saksbehandlingstiden raskere ned. Det er antall ansatte i sekretariatet som er avgjørende her, og dette beror igjen på hvilke økonomiske midler som stilles til rådighet. Det ble formidlet at det med en ekstrabevilgning på ca. 3 MNOK kan sørges for en saksbehandlingstid på ca. 3 måneder i alle saker innen ca. 1 år (dvs. innen utløpet av 2014), og at det uten en slik ekstrabevilgning kan anslås at det først er i primo 2016 det kan forventes at KOFA har en saksbehandlingstid innenfor det ønskelige på 3 måneder i alle saker.	8.1.1.1 Tilsynet skal innen utløpet av 2014 rapportere på status i arbeidet med å forkorte saksbehandlingstiden i KOFA KOFA mottok 1 MNOK, og disse ble benyttet til å ansette flere midlertidige saksbehandlere i sekretariatet. Ut fra prognosen ved årets slutt, ser det ut som om KOFA vil oppnå ønsket saksbehandlingstid på maks. 3 måneder i alle saker fra og med de sakene som kommer inn i juni 2015. Dette under forutsetning av at antall innkomne og avgjorte saker holder seg på dagens nivå. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for det aktuelle år <table><tr><th></th><th>2013</th><th>2014</th></tr><tr><td>Prioriterte rådgivende saker:</td><td>62 dager</td><td>60 dager</td></tr><tr><td>Prioriterte gebyrsaker</td><td>Ingen saker</td><td>Ingen saker</td></tr><tr><td>Rådgivende saker</td><td>534 dager</td><td>536 dager</td></tr><tr><td>Gebyrsaker:</td><td>504 dager</td><td>494 dager</td></tr><tr><td>Ved utgangen av året var det ingen saker som var eldre enn ett år. Alle gebyrsaker var også avgjort.</td><td></td><td></td></tr></table>		2013	2014	Prioriterte rådgivende saker:	62 dager	60 dager	Prioriterte gebyrsaker	Ingen saker	Ingen saker	Rådgivende saker	534 dager	536 dager	Gebyrsaker:	504 dager	494 dager	Ved utgangen av året var det ingen saker som var eldre enn ett år. Alle gebyrsaker var også avgjort.		
		2013	2014																	
Prioriterte rådgivende saker:	62 dager	60 dager																		
Prioriterte gebyrsaker	Ingen saker	Ingen saker																		
Rådgivende saker	534 dager	536 dager																		
Gebyrsaker:	504 dager	494 dager																		
Ved utgangen av året var det ingen saker som var eldre enn ett år. Alle gebyrsaker var også avgjort.																				
	I 2014 har KOFA-sekretariatet først hatt som mål å ferdigbehandle alle saker innkommet før 1.7.12. Dette ble oppnådd før sommerferien 2014. Deretter var målet å ferdigbehandle alle gebyrsaker. Dette ble oppnådd innen utgangen av september 2014. Så var målet å ferdigbehandle alle 2013-saker før utløpet av 2014.	Samtlige prosjekt er avsluttet i tråd med målsetting. Ved inngangen av 2014 hadde KOFA 215 saker i restanser, og ved utgangen av året var dette redusert til 77 saker. KOFA behandlet 276 saker i 2014 mot 211 i 2013. Dette er det høyeste noensinne. <table><tr><th>Antall behandlede saker</th><th>2013</th><th>2014</th></tr><tr><td>Antall saker med regelbrudd [?]</td><td>69</td><td>90</td></tr><tr><td>Antall saker uten regelbrudd [?]</td><td>65</td><td>99</td></tr><tr><td>Antall saker trukket av klager [?]</td><td>18</td><td>12</td></tr><tr><td>Antall avviste saker</td><td>59</td><td>75</td></tr></table>	Antall behandlede saker	2013	2014	Antall saker med regelbrudd [?]	69	90	Antall saker uten regelbrudd [?]	65	99	Antall saker trukket av klager [?]	18	12	Antall avviste saker	59	75			
Antall behandlede saker	2013	2014																		
Antall saker med regelbrudd [?]	69	90																		
Antall saker uten regelbrudd [?]	65	99																		
Antall saker trukket av klager [?]	18	12																		
Antall avviste saker	59	75																		

Resultatkrav	Oppgaver og aktiviteter	Resultatrapportering
8.1: Tilsynet skal arbeide for at saksbehandlingstiden i KOFA er så kort som mulig.		Gebyr og gebyrsaker Det ble ilagt totalt 15 overtredelsesgebyr.
	Andre aktiviteter De nye nettsidene er i løpet av 2014 oppgradert, slik at de blant annet tilfredsstiller mållovas krav til veksling mellom målformene. Det er også lagt inn en klarere forklaring på hvordan den nye søkemotoren fungerer.	De nye nettsidene var på plass medio i 2013. Sammenlignet med 2013 har det vært en økning på 40 prosent i lesing av nyheter på kofa.no.
	KOFA's første brukerundersøkelse ble gjennomført i november – desember 2014. Brukerundersøkelsen ble gjennomført ved at 50 spørsmål utarbeidet av KOFA-sekretariatet ble sendt ut til alle de om lag 2500 som abonnerer på nye avgjørelser fra KOFA og KOFA's nyhetsbrev. Om lag 300 personer svarte. Blant de som svarte var de offentlige oppdragsgiverne i klart størst flertall. De stod for 63 prosent av svarene. Leverandørene stod for 11 prosent av svarene, mens partsrepresentantene og andre stod for resten.	Her er noen av resultatene fra undersøkelsen: • På spørsmålet om KOFA's avgjørelser har god kvalitet, svarer 61 prosent i "svært stor grad" eller i "stor grad", mens kun 7 prosent svarer i "liten grad" eller i "svært liten grad". • De fleste synes også at KOFA's avgjørelser gjenspeiler god kunnskap om anskaffelsesregelverket, at KOFA bruker god juridisk metode, at resonnementene er forståelige, at riktig faktum legges til grunn, at partenes anførsler og argumentasjon er forstått, at språket er godt, at avgjørelsene er oversiktlig oppbygget, samt at KOFA fremstår som upartisk og ivaretar partenes behov for rettsikkerhet og forutsigbarhet i saksgangen. • 94 prosent har tillit til KOFA's avgjørelser, hvorav 68 prosent har dette i "svært stor grad" eller "stor grad", mens resten har det i "passelig grad". • 83 prosent synes KOFA er et godt tvisteløsningsorgan. • 74 prosent synes KOFA's avgjørelser er praktisk gjennomførbare. Når det gjelder forholdene det ble ønsket en endring på, gjelder dette i hovedsak følgende: • Kortere saksbehandlingstid. Her mener de fleste at denne må bli kortere, og maks være på 6 måneder, ideelt på rundt 2- 3. Dette anses som helt avgjørende for KOFA's legitimitet og for at det skal være ønskelig å bruke KOFA. Dette er KOFA's høyeste prioritet, og ut fra prognosene, ser det ut som om dette kan oppnås for sakene som kommer inn sommeren 2015. Dette under forutsetning av at antall innkomne og antall avgjorte saker holder seg stabilt på samme nivå som i 2014. • Det ble så påpekt at det må forklares bedre hvordan den nye søkemotoren på kofa.no fungerer. Dette ble gjort på slutten av 2014, ved at forklaring om dette ble inntatt med lenke i bildekarusellen. • Videre var det flere som ønsker at KOFA skal bli strengere på å ikke akseptere at motparten inngir sine prosesskrift for sent og at KOFA skal drive en mer aktiv

Resultatkrav	Oppgaver og aktiviteter	Resultatrapportering
8.1: Tilsynet skal arbeide for at saksbehandlingstiden i KOFA er så kort som mulig.		saksstyring. På KOFAs plenumsmøte i desember 2014, ble det besluttet at KOFA-sekretariatet skal følge sakene tettere opp fra de kommer inn og at det ikke skal gis så mange fristutsettelse. • 61 prosent svarer at de ville klagd elektronisk om det var mulig, mens kun 4 prosent svarer nei til dette. Her ble det konkret foreslått at Altinn skulle tas i bruk. KOFA har besluttet å se nærmere på muligheter i løpet av 2015. • Mange ønsker også at ingressene i avgjørelsene skulle skrives enda mer utfyllende. KOFA vil begynne med dette fra og med 2015. Målet er at en leser ut fra ingressen skal kunne avgjøre om det er relevant å lese hele avgjørelsen. • Tilslutt ønsket også mange at KOFAs nye avgjørelser og nyhetsbrev skal sendes ut mandag eller torsdag istedenfor fredag. Dette begynner KOFA med i 2015.
	KOFA-sekretariatet arrangerte også i 2014 sin årlige fagkonferanse.	Fagkonferansen bidrar med mer kunnskap om innkjøpsregelverket og KOFAs arbeid. I 2014 deltok ca. 250 personer, hvilket er ny rekord. KOFA mottok svært positive tilbakemeldingene om konferansen.

For mer informasjon om KOFAs mål, aktiviteter og resultater vises til KOFAs egen årsrapport 2014.

3.2 Ressursbruk

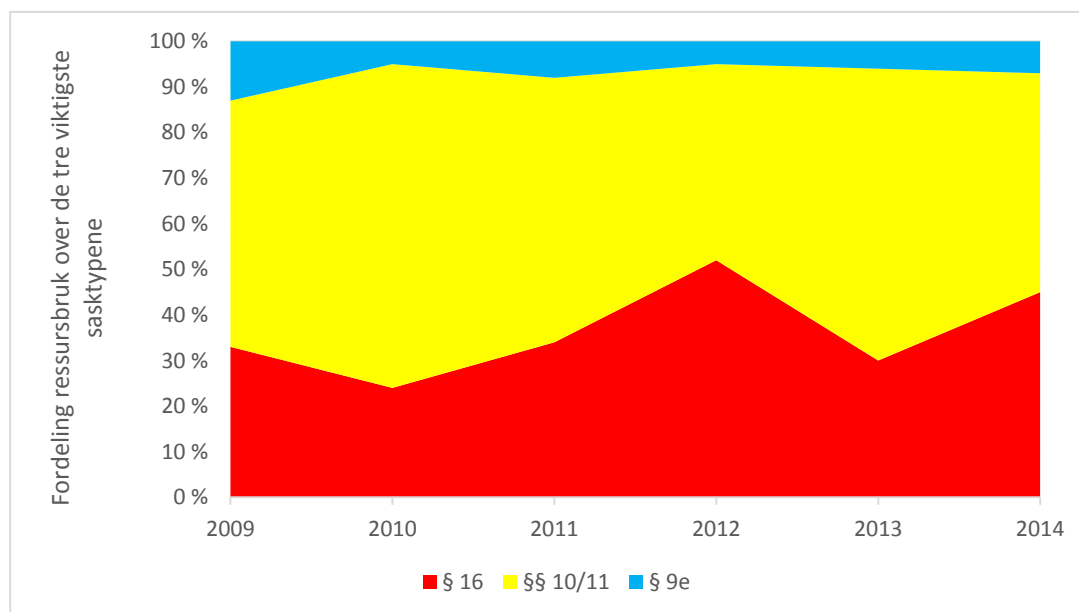
I 2014 utgjorde fagavdelingene (markedsavdelingene, økonomisk stab, juridisk stab og etterforskningsstab) 63 årsverk². I 2009 tok Konkurransetilsynet i bruk et egenutviklet system for virksomhetsrapportering (VR). Ansatte i fagavdelingene registrerer hvordan de har fordelt sin arbeidstid på forskjellige saker og oppgaver³. Dette gir et godt grunnlag for å se på hvordan ressursbruken i Konkurransetilsynet fordeler seg, og utvikler seg over tid.

Fordeling mellom de tre viktigste sakstypene

De tre viktigste sakstypene i tilsynet er

- §§10/11 – konkurranseskadelig atferd ved ulovlig samarbeid og misbruk av dominans;
- §16 – fusjonskontroll, inkludert forvalteroppdrag og gjennomføringsforbud;
- §9e – høringer og påpekning) over årene,

Konkurransetilsynet har over mange år hatt karteller som et satsingsområde. De siste årene har tilsynet også etablert dominanssaker som en egen satsing. Når vi ser på fordeling av ressursbruk mellom disse, er det en tydelig økning i ressursbruk på §§10/11-saker i 2010 og igjen i 2013. En utfordring knyttet til å prioritere §§10/11-saker er at §16-saker er styrt av lovbestemte frister. Ved større §16-saker må tilsynet ofte re-allokere ressurser fra pågående kartell- og dominanssaker slik at §16-saker er tilstrekkelig bemannet. I flere tilfeller betyr dette at behandling av §§10/11-saker varer lengre enn opprinnelig planlagt. Tilsynet prioriterer å skrive høringsuttalelser kun i de saker der det er konkurransemessige aspekter er særlig bekymringsfulle.

Figur 2: Fordeling av ressursbruk mellom de tre viktigste sakstypene

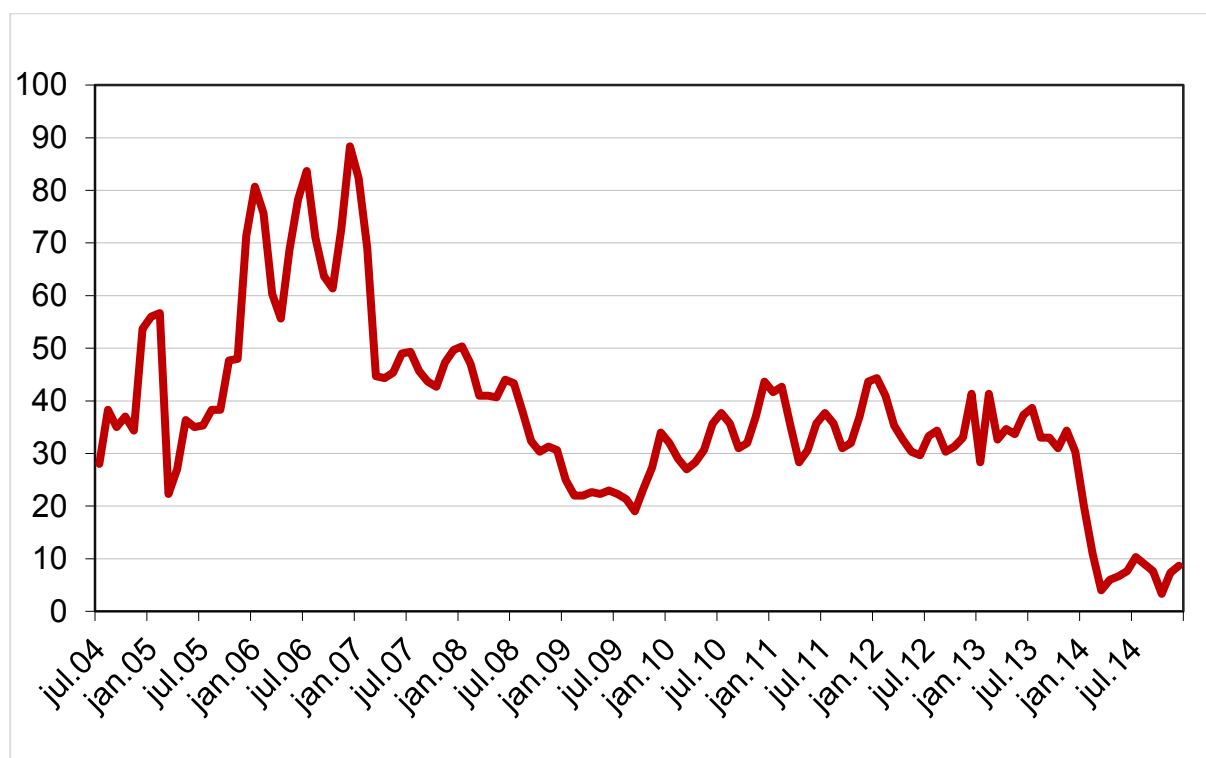
² Tallet er redusert for fravær fra og med 1 dag (unntatt ferie og avspasering), og inkluderer overtidstimer.

³ Ved tolkning av tallene er det viktig å være bevisst på at også ansatte i de øvrige avdelingene bidrar i saksproduksjon. For etterforskningsaker for eksempel er ressursene og kompetanse fra IT-seksjonen helt essensielle for gjennomføring av bevissikring og gjennomgang av beslag, mens kommunikasjonsstaben spiller en viktig rolle i sluttfasen for saker som får medieoppmærksomhet.

Ressursbruk foretakssammenslutninger

I 2012 fattet tilsynet fire vedtak om inngrep i foretakssammenslutninger, som vises i økt ressursbruk på §16-saker. I 2013 fattet tilsynet to vedtak i §16-saker, mens det første ble fattet i begynnelsen av året, slik at største del av ressursene på saken ble brukt i 2012. Tilsynet hadde dermed forholdsvis flere ressurser tilgjengelige for behandling av §§10/11-saker i 2013. I 2014 fattet tilsynet tre vedtak om inngrep i foretakssammenslutninger, og brukte i tillegg mange ressurser på foretakssammenslutningen innenfor telekommunikasjon som ble avsluttet med vedtak 5.februar 2015, samt på meldingen om foretakssammenslutning mellom Coop og Ica som ble mottatt i 2014.

Antall meldinger om foretakssammenslutninger har, som figuren nedenfor viser, gått ned etter 1.1.2014 grunnet økningen av terskelverdiene, på samme måte som etter endringen i terskelverdier i 2007.

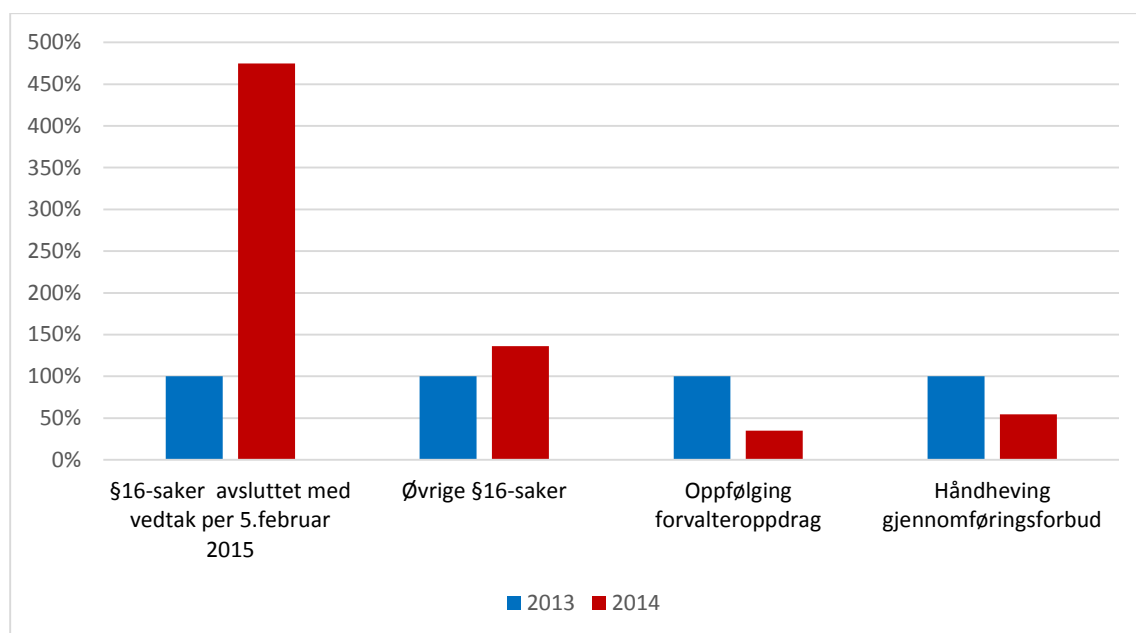

Figur 3: Antall meldinger om foretakssammenslutning mai 2004 – desember 2014 (løpende tre måneders gjennomsnitt)

Nedgangen i antall meldinger i 2014 har likevel ikke resultert i en nedgang i ressursbruk på §16-saker, jf. figur 2 over. Det er fortsatt en del meldinger tilsynet må bruke mye tid for å vurdere, mens det stort sett er antallet på de meldingene som er enklere å konkludere på, som har gått ned. Reduksjon i antall meldinger har også ført til at tilsynet mister meldinger som informasjonsgrunnlag for markedskunnskap, og må bruke ressurser på overvåking av markeder gjennom andre informasjonskanaler enn meldinger. Tilsynets ressursbruk på §16-relaterte saker økte fra 22 prosent i 2013 til 38 prosent i 2014, som andel av total ressursbruk på saksbehandling. En viktig del av ressursbruk på §16-saker er knyttet til de sakene hvor det fattes vedtak.

I 2014 fattet tilsynet vedtak i to saker som ble meldt i 2013, før økning av terskelverdiene. Det er likevel rimelig grunn til å anta at antall vedtak per år i framtiden ikke vil påvirkes i samme grad som antall meldinger av økte terskelverdiene. Når terskelverdiene i konkurranseloven ble endret, var det fokus på at antall inngrepssaker ikke ville blitt påvirket. Det var en reduksjon av antall saker som *ikke* påvirket konkurransen som var målet, og dermed en reduksjon av kostnader for næringslivet og ressursbruk av tilsynet.

Ressursbruk på meldinger forventes likevel å gå litt ned i 2015 sammenlignet med 2014, siden det ble brukt noe ekstra tid i 2014 på å tilpasse seg til endringene i konkurranseloven og tilhørende forskrift.

Figur 4: Endring i ressursbruk §16-saker 2013 – 2014 (2013 = 100 prosent)

Tilsynet har brukt mindre tid på oppfølging av forvalteroppdrag og brudd på gjennomføringsforbud i 2014 sammenlignet med 2013. Det forventes at antall brudd på gjennomføringsforbudssaker vil holde seg lavere også i seinere år siden færre foretakssammenslutninger er meldepliktige, mens antall forvaltersaker ikke vil påvirkes av endring i meldeplikt, da antall vedtak ikke vil gå ned.

Ressursbruk §§10/11-saker

Den reviderte konkurranseloven pålegger ikke lenger Konkurransetilsynet å avslutte innkommende klager på mulige brudd på §§10/11 med avgjørelser om avslag. Dette har resultert i at tilsynet har kunnet fokusere mer på aktive etterforskningssaker, på effektiv vurdering av tips, klager og andre henvendelser, og på avslutning av saker gjennom en 'soft law' tilnærming. Tilsynet har brukt en mindre andel av alle sine tilgjengelige ressurser på §§10/11-saker, nemlig 39 prosent som andel av total ressursbruk på saksbehandling i 2014, sammenlignet med 47 prosent i 2013. Tilsynet har likevel kunnet fokusere mer på prioriterte etterforskningssaker siden tilsynet ikke lenger er pålagt begrunnelsesplikt for avslag på klager på mulige brudd på §§10/11. Antall klager (anmodning om pålegg om opphør) har også gått ned i 2014. I tillegg har tilsynet gjennom fokus på god prosjektstyring og bruk av ny programvare effektivisert saksbehandlingsprosesser i

etterforskningssaker.

Økningen i antall bevissikringer og forklaringsopptak har resultert i økte utgifter i et år som ellers var preget av fokus på innsparing. I 2014 har Konkurransetilsynets fagavdelinger brukt ca. 12 prosent av sine avdelingsspesifikke driftsutgifter til reiser og utgifter i forbindelse med etterforskningsoppdrag. Dette har ført til en nødvendig nedprioritering av utgifter for andre reiser, blant annet i forbindelse med kursvirksomhet og internasjonal møtevirksomhet.

Lavere satsing på kompetanseutvikling vises også i at ressursbruk på kompetanseutvikling gikk ned med over 30 prosent sammenlignet med 2013. En del av nedgangen kan forklares med at tilsynet ansatte få nye saksbehandlere i 2014, men for å kunne videreutvikle og beholde medarbeidere, samt opprettholde et høyt faglig nivå, vil tilsynet i 2015 fornye sin tidligere satsing på kompetanseutvikling. Andre saksområder hvor tilsynet har dokumentert nedgang i ressursbruk for å fange opp økt bemanningsbehov for §16-sakene, er internasjonale saker og høringer. Tilsynet har fortsatt sin prioritering av markedsundersøkelser i 2014, også i ressursprioritering, men flere prosjekter har tatt lengre tid enn opprinnelig planlagt grunnet behov for ressurser i tidsfriststyrte §16-saker.

3.3 Vurdering av oppnådde resultater

Det er naturlig at vurdering av oppnådde resultater tar utgangspunkt i de mål hva gjelder samfunns- og brukereffekter som er stilt opp i Konkurransetilsynets tildelingsbrev for 2014.

I tildelingsbrevet er det tre sentrale målsettinger hva gjelder samfunnseffekter av håndhevingen:

1. Forbuds- og inngrepsbestemmelsene i konkurranseloven og EØS-konkurranseloven skal håndheves effektivt
2. Forsterke de preventive virkningene av håndhevingen av konkurranseloven
3. Overvåke næringer med konkurranseutfordringer

Konkurransetilsynet har stilt opp egne strategiske målsettinger, som understøtter måloppnåelse langs disse dimensjonene. Disse er:

- Våre vurderinger og vedtak skal holde et høyt faglig internasjonalt nivå som forhindrer konkurranseskadelig adferd
- Vi skal være synlige på en måte som viser at vi ivaretar vårt samfunnsoppdrag og forhindrer konkurranseskadelig adferd
- Konkurransetilsynet skal møte partene med profesjonalitet og respekt

Det fremgår av resultatrapporteringen at tilsynet har hatt et høyt aktivitetsnivå både knyttet til inngreps- så vel som forbudsbestemmelsene i konkurranseloven. Tilsynet har fattet vedtak om inngrep i flere foretakssammenslutninger, og samtidig klart å satse på etterforskningssaker. Tilsynet har blitt mindre styrt av innboksen, og kan gjennomføre markedsundersøkelser ut fra hvilken betydning de utvalgte markedene og deres konkurranseproblemer har for samfunnet og forbrukere.

Rapportene får mye oppmerksomhet, samtidig som foreslåtte konkrete konkurransefremmende tiltak har vist seg å ha en effekt.

Konkurransetilsynet har et høyt faglig internasjonalt nivå i sin saksbehandling, noe som ikke minst understøttes av evalueringen foretatt av Global Competition Review. Lavere personellmessig turnover, kontinuerlig satsing på kompetanseoppbygging samt erfaringsutveksling internt og mot andre konkurransemyndigheter bidrar til økt kompetanse og et høyere faglig nivå.

Tilsynet har effektivisert saksbehandlingsprosesser for å kunne utnytte de tilgjengelige ressursene så optimalt som mulig. Den reviderte konkurranseloven gir mulighet til å avslutte saker raskere, men likevel med den samme positive effekten for konkurransen. Tilsynet har også hatt en tydeligere prioritering av høringer.

Tilsynet jobber strategisk og målrettet for å oppnå høy synlighet. Det er klart at tilsynet har blitt mer og mer synlig i mediebildet. Også målrettet satsing på www.kt.no har bidratt til god synlighet og å forsterke de preventive virkningene av konkurranseloven.

Tilsynet har en målsetting om å satse mer på påpekning av konkurransehindrende reguleringer, samt på saker gjeldende misbruk av dominans, men er sårbar gitt sin ressurssituasjon. Det samme gjelder resultatkravet i tildelingsbrevet om å gjennomføre virkningsanalyser av avsluttede saker for å evaluere samfunnsøkonomiske effekter av håndhevingen. Tidsfriststyrte §16-saker må prioriteres og det er utfordrende å skjerme ressursene som er satt av til pågående etterforskningssaker og markedsundersøkelser.

I slutten av 2014 satte tilsynet i gang med ansettelse av flere saksbehandlere, og disse vil redusere sårbarheten noe. Uansett vil tilsynet også i 2015 måtte prioritere sine ressurser enda tydeligere, og kontinuerlig vurdere hvordan saksbehandlingsprosesser kan effektiviseres.

4. Styring og kontroll i virksomheten

4.1 Konkurransetilsynets overordnede vurdering av styring og kontroll i virksomheten

Konkurransetilsynet benytter mål – og resultatstyring som sitt grunnleggende styringsprinsipp. Vi viser til del 3 pkt. 3.3 vedrørende måloppnåelse og vurdering av oppnådde resultater. Vår oppfatning er at samlet måloppnåelse er god, men at effektene av Konkurransetilsynets arbeid kan være utfordrende å måle. Måling av effekter vil være et prioritert område for vårt arbeid i 2015.

Styringsdialogen mellom overordnet departement og Konkurransetilsynet fremgår av årlig tildelingsbrev og består av faste møter og følgende hoveddokumenter:

- Departementets tildelingsbrev
- Virksomhetens tertialrapporter
- Virksomhetens årsrapport
- Departementets referater fra møter med virksomheten, herunder 3 etatsstyringsmøter gjennom året.

Overordnet departement har i dialog med Konkurransetilsynet utformet resultatkrav for tilsynets arbeid og rapportering gjennom budsjettåret som er knyttet til de hovedmål og prioriteringer som framkommer i tildelingsbrevet ref. årsrapportens del 3. Konkurransetilsynet velger selv virkemidler for å nå de mål som departementet setter.

Konkurransetilsynet skal produsere årsrapport samt rapportere til departementet pr. tertial. Rapporteringen beskriver måloppnåelse og resultater. Tertialrapporteringen skal være kort, oppsummere status for virksomheten og innrettes mot avvik fra målsettinger. Rapportene skal ha en omtale hvor bevilgning og regnskap presenteres og avvik kommenteres. Videre skal rapportene gi en prognose for drift, investeringer samt inntekter for resten av året.

Tertialrapportene skal inneholde risikovurderinger, og risikobilde på hovedmål. Konkurransetilsynet har en god dialog med sitt departement og informerer løpende om behov for ekstra møter gjennom året. Tertialrapportene er videre oppdatert med endring i risikobilde gjennom året. 2014 har som nevnt vært et år med stram budsjettsituasjon for Konkurransetilsynet. Sistnevnte gjenspeiles i ytterligere ressursbehov som tiltak for å nå de fleste resultatkravene. Budsjettsituasjonen for 2015 med økt bemanningsinnsats i markedsavdelingene vil trolig bedre situasjonen.

Konkurransetilsynet har dokumentert sin internkontroll i egen retningslinje som følges og oppdateres årlig og ved endringer. Den overordnede risikovurderingen og gjennomgangen av status for styring og kontroll er dokumentert i tråd med gjeldende krav i økonomiregelverket.

Konkurransetilsynet hadde i sitt avsluttende revisjonsbrev ingen vesentlige merknader fra Riksrevisjonen, men har tatt hensyn til de kommentarer som ble påpekt for 2014.

4.2 Fellesføring for 2014 – Tidstyver

Arbeidet med tidstyver er et felles prosjekt for hele regjeringen. Det handler om å gjennomgå regelverk og arbeidsformer, og å arbeide med holdninger og skape en kultur som unngår å stjele unødvendig tid fra innbyggere, næringsliv eller ansatte i staten. Når tidstyver fjernes, frigjøres tid til faglig arbeid, noe som vil gjøre en god norsk forvaltning enda bedre – og enda mer brukerrettet.

Eksterne tidstyver

Konkurransetilsynet utarbeidet en samlet oversikt over tidstyver til sitt fagdepartement 1. september 2014, med forslag til tiltak for å løse/eliminere dem. Det ble innrapportert totalt 20 tidstyver (inkl. KOFA) som er fastsatt av andre og som skaper "tidstyver" for Konkurransetilsynet. Tidstvene er knyttet til regelverk, prosesser, rutiner og systemer. Det gjelder for eksempel innsyn, innkjøpsregelverket, svakheter ved IKT-systemer som skaper merarbeid, dårlig søkefunksjon på nettsider som medfører ekstra arbeid.

Interne tidstyver

I arbeidet med å identifisere interne tidstyver har Konkurransetilsynet satt i verk flere tiltak.

Et tiltak har vært å kutte bedriftsabonnementet på mobil og bredbånd. Effekten av tilsynets nye løsning med valgfritt privatabonnement på mobil og bredbånd tas ut både i abonnements- og telefonpris og i administrative kostnader knyttet til registrering av faktura, kontroll og utbetaling til hver ansatt. Endringen bidrar også til forenkling for den ansatte, større valgfrihet og at arbeidsgiver ikke lenger trenger å motta den enkeltes faktura. Sikkerhetsaspektet er like godt ivaretatt gjennom ny løsning som ved den tidligere løsningen.

Et annet tiltak har vært knyttet til elektroniske dokumenter. Utgående dokumenter skal som hovedregel sendes ut elektronisk, med mindre tekniske eller organisatoriske hindringer medfører at det må sendes utskrift (papirpost). Dette som følge av at digital kommunikasjon nå er hovedregel i forvaltningen, jf. endringer i e-forvaltningsforskriften.

Et tredje tiltak har vært knyttet til prosjektledelse- og styring. Tilsynet har utarbeidet prosessmaler for ulike saker tilpasset ny revidert konkurranselov, videreført opplæring av prosjektledere og hatt en gjennomgang og klargjøring av beslutningsstruktur. Prosjektstyring har blitt integrert i arkivsystemet 360 i 2014, har blitt forankret i markedsavdelingene og tilpasset til revidert konkurranselov.

Konkurransetilsynet har kjøpt inn et styringsverktøy og flere medarbeidere har fått opplæring i programvaren. Bruk av dette verktøyet effektiviserer spesielt behandling av etterforsknings saker, grunnet gode muligheter til systematisering av informasjon.

Det er også tatt i bruk 'samarbeidsrom' (funksjonalitet for å jobbe i samme dokument med flere samtidig) for å få en mer effektiv dokumentproduksjon. Ledelsen har hatt en egen samling om effektivisering av saksbehandling.

4.3 Intern omstilling og endring

Konkurransetilsynet har i 2014 arbeidet med intern omstilling av våre administrative funksjoner. Tidligere har det vært administrative funksjoner i markedsavdelinger og staber i tillegg til sentralt i administrasjonen. De administrative funksjonene er fra 1. februar 2015 organisert ett sted i Administrasjons- og organisasjonsavdelingen. Organisatorisk samling av administrative funksjoner

skal bidra til å skape mer robuste enheter innenfor økonomi og HR-fellestjenester sammen med IT, informasjonsforvaltning (arkiv) og prosjekt og -utvikling. Samtidig skal løsningen gi administrative besparelser. Administrative besparelser vil allokere til å styrke fagsiden ved å ansette flere saksbehandlere i markedsavdelingene. Arbeidet med denne interne omstillingen er skjedd i dialog med tjenestemannsorganisasjonene.

4.4 Turnover

Konkurransetilsynet er opptatt av å beholde dyktige medarbeidere. Dette er viktig i forhold til kvaliteten på det arbeidet som utføres i tilsynet, men også for at man skal kunne arbeide mest mulig effektivt. Tilsynet sitt arbeidsområde er utfordrende og stiller store krav til økonomer og jurister som skal gjennomføre økonomiske analyser og håndtere kompliserte saker i rettsapparatet. I perioden fra 2007 til 2014, etter flyttingen til Bergen, har tilsynet i gjennomsnitt hatt en årlig turnover på rundt 15 prosent. Fra 2012 til 2014 har tilsynet nesten hatt en halvering i turnover fra 15 til 8 prosent, noe tilsynet mener er en positiv utvikling. I alt 8 personer sa opp stillingen sin i 2014, herav 6 kvinner og 2 menn. Turnover for fagstillinger er fortsatt betydelig større enn for administrative stillinger.

4.5 HMS og arbeidsmiljø

Konkurransetilsynet skal arbeide systematisk med HMS for å sikre trygge arbeidsforhold og likebehandling i virksomheten. Gode resultater innen helse, miljø og sikkerhet krever et sterkt ledelsesengasjement og systematisk samarbeid med tillitsvalgte og vernetjenesten. Konkurransetilsynet vektlegger et arbeidsmiljø som er helsefremmende og preget av trygghet, åpenhet og respekt. Konkurransetilsynet fokuserer på helsetiltak til det beste for den individuelle arbeidstaker og til det beste for virksomheten. Noen aktuelle tiltak som kan nevnes er bl.a. helsekampanjedag, medarbeiderundersøkelser, tilrettelegging for gravide arbeidstakere og seniordager. Tiltakene er godt mottatt i organisasjonen. Ved et systematisk HMS-arbeid vil bedriften beskytte de ansattes helse og arbeidsmiljø.

4.6 IA-avtalen og sykefravær

Konkurransetilsynet har inngått ny avtale om inkluderende arbeidsliv 22. mai 2014. Tilsynet har på bakgrunn av nasjonale mål lagt til grunn følgende IA-strategi:

Arbeidsgiver, arbeidstaker, tillitsvalgte og verneombud i Konkurransetilsynet skal arbeide systematisk for et godt og inkluderende arbeidsmiljø. For å bidra til felles mål skal arbeidsgiver tilrettelegge for at ansattes individuelle behov med hensyn til den enkeltes forutsetning, livsfase og livssituasjon ivaretas på best mulig måte.

Det er vedtatt egne mål- og handlingsplaner for IA-arbeidet i Konkurransetilsynet. Sykefraværet har de siste fire årene vært relativt stabilt og varierer mellom 3,0 og 3,5 prosent pr. år. I 2014 var

sykefraværet på 2,82 prosent og tilsynet har oppnådd målsettingen om et sykefravær på under 4 prosent. Dette er en nedgang i forhold til sykefraværet for 2013 som var på 3,3 prosent.

4.7 Likestilling

Likestillingsarbeidet i Konkurransetilsynet utføres i tilknytning til flere områder. Konkurransetilsynet er opptatt av at alle ansatte får anledning til å utvikle sine individuelle og organisatoriske ferdigheter. Ved intern og ekstern rekruttering legger Konkurransetilsynet vekt på mangfold på arbeidsplassen og oppfordrer kvalifiserte kandidater til å søke – uavhengig av alder, seksuell orientering, kjønn og kjønnsidentitet, funksjonshemming, nasjonal eller etnisk bakgrunn. Særlig ved rekruttering til lederstillinger vektlegges et likestillingsperspektiv.

Tabellen er basert på tallmateriell pr. 1. oktober 2014 hentet fra SAP i egen virksomhet og er inkludert ansatte fra KOFA.

Trinn 1 – Vurdering av likestillingssituasjonen på bakgrunn av kjønn

		Kjønnsbalanse			Lønn	
	År	Prosent menn	Prosent kvinner	Totalt (N)	Menn (kroner/%)	Kvinner (kroner/%)
Totalt	2014	43	57	115	100	89
	2013	43	57	118	100	89
Toppledernivå (Direktør/Avdelingsdirektør)	2014	58	42	12	100	102
	2013	54	46	13	100	100
Mellomledernivå (Seniorrådgiver)	2014	50	50	2	100	93
	2013	50	50	2	100	92
Seniorrådgivere	2014	52	48	50	100	96
	2013	58	42	45	100	98
Rådgivere	2014	32	68	38	100	96
	2013	30	70	40	100	98
Førstekonsulenter	2014	9	91	11	100	97
	2013	23	77	13	100	102
Konsulenter	2014	100	0	1	100	
	2013	33	67	3	100	93
Lærlinger	2014	100	0	1	100	
	2013	50	50	2	100	100

	Midlertidig		Foreldrepermisjon		Foreldrepermisjon		Legemeldt fravær	
År	Prosent menn	Prosent kvinner	Menn (kr/%)	Kvinner (kr/%)	Prosent menn	Prosent kvinner	Prosent menn	Prosent kvinner
2014	0	5	2	5	8	92	1,35	2,61
2013	2	3	2	9	41	59	0,34	3,75

Tabell 3a og b: Likestillingssituasjonen på bakgrunn av kjønn

a) Likestilling på bakgrunn av kjønn

I 2014 utgjør kvinner 57 prosent av alle ansatte. Dette er tilsvarende som for 2013. Kvinner har like stor andel av lønn i forhold til menn som i 2013. Lønnsandelen for kvinner er på 89 prosent. I Konkurransetilsynet er det en overvekt av kvinner i administrative stillinger i lavere stillingskategorier. Sannsynligheten for at lønnsnivået for menn og kvinner skal bli likt totalt for Konkurransetilsynet er derfor lav. Innenfor de ulike stillingsgruppene er andelen av kvinners lønn tilnærmet lik menns lønn eller noe lavere.

Tilsynet har i mange år hatt en utfordring når det gjelder antall mannlige seniorrådgivere i forhold til antall kvinner. I løpet av de siste årene har forholdet forbedret seg betraktelig ved at antallet kvinnelige seniorrådgivere er økt fra 36 prosent i 2012, 42 prosent i 2013 og nå til 48 prosent. Når det gjelder lønnsbetingelser i denne gruppen var kvinners lønn 96 prosent av menns lønn i 2014, en liten nedgang i forhold til 98 prosent i 2013. Tilsynet er fornøyd med både utviklingen av et økt antall kvinner blant seniorrådgivere, og for å ha oppnådd et noenlunde likt lønnsnivå for kvinner og menn i denne stillingskategorien.

Konkurransetilsynet har i 2014 en fraværspersent på 2,82 prosent, og har oppnådd målsettingen om et sykefravær på under 4 prosent. Sykefraværet er under 4 prosent for både kvinner og menn, og er totalt noe lavere enn i 2013 da sykefraværet var på 3,3 prosent. Sykefraværet er høyere for kvinner enn for menn. En del av forklaringen på dette er sammenhengen mellom en ung arbeidsstokk med større andel kvinner enn menn, og hvor kvinners graviditet påvirker det legemeldte sykefraværet. Når det gjelder legemeldt sykefravær i 2014 har kvinner hatt en nedgang i fraværspersent fra 3,75 prosent i 2013 til 2,61 prosent i 2014, mens menn har hatt en økning i fraværspersent fra 0,34 prosent i 2013 til 1,35 prosent i 2014.

b) Likestilling på bakgrunn av etnisitet, religion og funksjonsnedsettelse

Virksomheten har flere ansatte med innvandrerbakgrunn og har som mål å øke tallet ved rekruttering. Det er likevel få innvandrere som søker stilling i Konkurransetilsynet, selv om det går frem av utlysningen at innvandrere blir oppfordret til å søke. Det er ingen endring i antallet ansatte med innvandrerbakgrunn i 2014. I tråd med Jobbstrategi for personer med nedsatt funksjonsevne ble det i løpet av 2014 tatt inn to personer med nedsatt funksjonsevne på praksisplass.

I tillegg har tilsynet en IT-lærling. Læretiden strekker seg over to år. I 2014 avsluttet to lærlinger læretiden hos tilsynet og en ny lærling startet opp høsten 2014. Flere av lærlingene har hatt innvandrerbakgrunn.

1. Trinn 2 og 3 - Vurdere tiltak og iverksette tiltak for å fremme likestilling og hindre diskriminering

Det er ikke utarbeidet egne handlingsplaner for arbeidet med likestilling generelt i Konkurransetilsynet. Det vil normalt være svingninger i antall kvinner i forhold til antall menn og ulikheter i kvinners lønn i forhold til menns lønn. Det er imidlertid en tett oppfølging av om slike svingninger alltid går i favør av menn, samt at mindre endringer som peker i feil retning ikke fortsetter en negativ utvikling.

a) Tiltak for økt kvinneandel i ledende stillinger

Det har vært en målsetting siden 2010 at toppledelsen skal bestå av minimum 30 prosent kvinner. Denne målsettingen har vært oppfylt siden 2011. I 2013 var prosentandelen kvinner i toppledelsen 46 prosent, i 2014 er den på 42 prosent.

b) Likelønn mellom menn og kvinner på alle stillingsnivå

Tilsynet har som mål å oppnå likelønn mellom menn og kvinner på alle stillingsnivå. Det er relativt små forskjeller i lønn mellom menn og kvinner med lik erfaring og kompetanse i tilsynet. Det er derfor ikke planlagt eller iverksatt spesielle tiltak på dette området.

c) Sykefravær

Konkurransetilsynet fokuserer på helsetiltak til det beste for den individuelle arbeidstaker og til det beste for virksomheten. Sykefraværet følges opp av ledere med personalansvar og i AMU-møter som avholdes jevnt gjennom året.

d) Språk

Arbeidstakere som ikke har norsk som morsmål får tilbud om å delta på norskundervisning dekket av arbeidsgiver. I 2014 var det en som hadde behov for norskkurs.

2. Trinn 4 – Samletabell

Tabellen er basert på tallmateriell pr. 1. oktober 2014 hentet fra SAP i egen virksomhet og er inkludert ansatte fra Klageorganet for offentlige anskaffelser:

Ledere med personalansvar				Medarbeidere			Lønn	
År	Prosent menn	Prosent kvinner	Totalt (N)	Prosent menn	Prosent kvinner	Totalt (N)	Prosent menn	Prosent kvinner
2014	58	42	12	43	57	115	100	89
2013	50	50	14	43	57	118	100	89

Tabell 4: Samletabell likestilling

Andelen kvinner med personalansvar i forhold til menn er noe lavere i 2014. Lønnsforholdet mellom menn og kvinner har endret seg de siste årene. I 2010 var snittlønnen til kvinner 83 prosent av menns snittlønn. I 2014 har dette steget til 89 prosent som også gjelder for 2013. Da administrative stillinger er lavere betalt enn fagstillinger i tilsynet og hovedtyngden av disse er kvinner, vil det ikke kunne være et realistisk mål om en lik lønnsfordeling mellom menn og kvinner i Konkurransetilsynet i de nærmeste årene.

5. Vurdering av framtidsutsikter

Produktivitetskommisjonen la frem sin rapport den 10. februar 2015. I rapporten fremholdes konkurranse som et helt sentralt virkemiddel til å oppnå produktivitet og økonomisk vekst. Kommisjonen foreslår en rekke tiltak for å styrke konkurransen i næringslivet, i offentlig sektor og i markedet for eierkontroll, deriblant behov for:

- En systematisk gjennomgang av konkurransebegrensende reguleringer
- Å vurdere unntakene fra konkurranseloven og i den sammenheng vurdere andre virkemidler for å oppnå de sektorpolitiske målene som er mindre konkurranseskadelige
- Et sterkere håndhevsregime for å sikre større likhet i konkurransevilkår mellom offentlige og private aktører
- Å ta i bruk konkurranse i offentlig sektor der flere tilbydere er aktuelle og det kan påvises klare effektivitetsgevinster
- Å begrense det offentlige eierskapet til områder der det er stor markedssvikt og naturlige monopoler
- Et klarere skille mellom sektorpolitiske og kommersielle mål – helst i egne selskaper
- Like rammevilkår for forretningsmessige statlige og andre selskaper

Konkurransetilsynet har en tydelig rolle i håndhevingen av konkurranseloven i privat næringsliv. Også Konkurransetilsynet har gjentatte ganger tatt til orde for at det er for mange offentlige reguleringer som begrenser konkurransen. Reguleringene representerer etableringshindringer, de forstyrrer eller begrenser konkurransen mellom eksisterende aktører eller hindrer avgang. Tilsynet har prioritert arbeidet med to markedsrapporter innenfor eiendomsutvikling og bankmarkedet som både ser på hvorvidt det er begrensninger i konkurransen mellom aktørene og hvorvidt det er reguleringer som begrenser konkurransen. Boligrapporten er nylig publisert, mens bankrapporten vil bli publisert om kort tid. Det er imidlertid behov for at langt større og systematisk arbeid som tar for seg flere sektorer og reguleringer som kan være konkurransehemmende.

Konkurransetilsynets håndheving inn mot offentlig sektor er mer begrenset. Det er imidlertid behov for et regelverk som sikrer like vilkår mellom offentlige og private aktører. Både danske og svenske myndigheter har på plass regelverk som regulerer offentlige aktørers inntreden i privat næringsliv, og tilsynet ser behov for at også det norske regelverket styrkes på dette området.

Konkurransetilsynet vil fortsette å påpeke forhold der myndighetene begrenser konkurransen i privat så vel som offentlig sektor. Innenfor offentlig sektor er det behov for et tydeligere skille mellom myndighetsutøvelse og tjenesteproduksjon og oppdeling i flere foretak for å kunne få en effektiv fusjonskontroll med offentlige institusjoner, eksempelvis sykehus.

Et sentralt virkemiddel for å legge til rette for konkurranse i offentlig sektor er det offentlige anskaffelsesregelverket. Regjeringen har bebudet en forenkling i dette regelverket og Konkurransetilsynet har i sin høringsuttalelse uttalt et behov for å forenkle regelverket betydelig

utover det forenklingsutvalget har foreslått med konkurranse som hovedvirkemiddel. Ved siden av å forenkle regelverket betydelig er det svært viktig at ikke regelverket overbelastes med nye målsettinger som miljøhensyn, sosial dumping og andre. Dette vil gjøre regelverket mer komplisert både å håndheve og for partene å forholde seg til.

Konkurransetilsynet har gjennom de senere årene hatt en meget stram ressursituasjon. Noe av årsaken til dette synes å være et resultat av at økt synlighet og utadrettet aktivitet har avlet mange nye og viktige saker. I 2014 var også tilsynet på rekordmange bevissikringer. Økning av tilsynets bevilgning med seks millioner i 2015 var svært kjærkomment, men det har fortsatt vært behov for en nedbemanning av administrasjonen og en krevende prioritering av etterforskningssaker. Det er også fortsatt slik at utgifter til lønn, husleie og IT tar for stor andel av tilsynets totale bevilgning med det resultat at det blir begrensede midler til kompetanseutvikling, egne undersøkelser og kjøp av ekspertutredninger/bistand som kan sikre høy faglighet og fleksibilitet i saksbehandlingen.

Det å ha høy effektivitet på saksbehandlingen er en vedvarende prioritet i Konkurransetilsynet. Dette, ved siden av misnøye med det fysiske arbeidsmiljøet (trangbodde landskap og få stillerom), er hovedårsaken til at tilsynet flytter inn i nye lokaler i 2016. Tilsynet vil bruke denne anledningen til å etablere nye arbeids- og samarbeidsformer slik at vi kan få en produktiv vekselvirkning mellom individuelle basekontorer og samhandlingsområder. I tillegg vil tilsynet fremstå som et mer profesjonelt organ for eksterne parter ved at det nye bygget klart skiller mellom interne og eksterne soner. Det nye bygget vil også bety at Konkurransetilsynet og KOFA blir samlokalisert.

6. Årsregnskap

Sekretariatet for KOFA er administrativt underlagt Konkurransetilsynet. Årsregnskapet i denne delen gjelder Konkurransetilsynet og KOFA. For mer informasjon om KOFA sine aktiviteter og resultater i 2014, vises til KOFA sin egen årsrapport.

Årsregnskap for det alminnelige prisreguleringsfondet, som Konkurransetilsynet forvalter, følger som vedlegg 3 til denne årsrapporten.

6.1 Ledelseskommentar årsregnskapet 2014

Formål

Konkurransetilsynet ble etablert 1. januar 1994 samtidig med at konkurranseloven og pristiltaksloven trådte i kraft. Nærings- og fiskeridepartementet, NFD, legger rammene for Konkurransetilsynets arbeid, og er klageinstans for tilsynets vedtak og avgjørelser. Konkurransetilsynet er et ordinært statlig forvaltningsorgan som fører regnskap i henhold til kontantprinsippet, slik det framgår av prinsippnoten til årsregnskapet. Tilsynets hovedoppgave er å håndheve konkurranseloven. Loven forbyr samarbeid som begrenser konkurransen og misbruk av dominerende stilling. Bedrifter har plikt til å melde fusjoner og oppkjøp til Konkurransetilsynet, og tilsynet kan gripe inn mot oppkjøp og fusjoner som begrenser konkurransen vesentlig. Tilsynet kan på selvstendig grunnlag vurdere offentlige ordninger og reguleringer og påpeke konkurransebegrensende effekter.

I det daglige arbeidet legges det vekt på å gi oversiktlig informasjon og riktige incentiver til markedsaktørene, til beste for forbrukerne, næringslivet og offentlig virksomhet.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra NFD i instruks for økonomistyring. Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av Konkurransetilsynets disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurderinger av vesentlige forhold

I 2014 har Konkurransetilsynet disponert tildelingen på utgiftssiden tilsvarende kr 91,665 mill. kr, ikke hensyntatt merforbruk i 2013 på 1,5 mill. kr. I tillegg har Konkurransetilsynet samlede lønnsrefusjoner på 3,219 mill. kr.

På inntektssiden er det i 2014 krevd inn 26,4 mill. kr i overtredelsesgebyr som følge av brudd på konkurranselovens bestemmelser. Rapporterte utgifter til drift og investeringer for Konkurransetilsynet summerte seg til kr 89 834 165 hvorav utbetalinger til lønn og sosiale utgifter utgjør kr 72 013 961 i 2014. I 2013 var lønnsutgiftene på 68 096 756 kr. Økningen skyldes dels økning i antall årsverk jf. oppl. I note 2, samt lønnsglidning. Som nevnt i kap. 2, nøkkeltall til virksomheten, er lønnsandelen i Konkurransetilsynet høy i forhold til driftsbudsjettet.

Konkurransetilsynet har med stram budsjettstyring i 2014 et godt utgangspunkt for budsjettåret 2015. Etter intern omstillingsprosess i administrative ressurser har Konkurransetilsynet i 2015 fokus på å styrke fagbemanningen i våre markedsavdelinger for å følge opp våre krav i tildelingsbrevet. Det har vært en vesentlig nedgang, 3,4 prosentpoeng fra 2013 til 2014 i andel øvrige utgifter til drift og investeringer, dette som konsekvens av tilpasning til en høyere lønnsandel samt strammere budsjettssituasjon som følge av merforbruket i 2013.

KOFA har på post 23 Klageorgan for offentlige anskaffelser hatt en samlet tildeling på 10, 833 mill. kr. i 2014. I tildelingen er det inkludert samlede lønnsrefusjoner på kr 0,335 mill. kr. KOFA har en merutgift i 2014 på kr 0,492 mill. kr.

KOFA har i 2014 krevd inn inntekter pålydende 21,226 mill. kr i overtredelsesgebyr som følge av brudd på lov om offentlige anskaffelser. I tillegg er det regnskapsført 0,999 mill. kr i klagegebyr. Rapporterte utgifter til drift og investeringer for KOFA summerte seg til kr 12.004.057 hvorav utbetalinger til lønn og sosiale utgifter utgjør kr 10.719.802 i 2014. I 2013 var lønnsutgiftene på kr 9.002.488. Økningen skyldes dels økning i antall årsverk jf. oppl. I note 2, samt lønnsglidning.

Mellomværende med statskassen utgjorde pr 31.12.2014 kr 2 906 044. Oppstillingen av artskontorapporteringen viser hvilke eiendeler og gjeld mellomværende består av. Foruten rapportert mellomværende har Konkurransetilsynet en leverandørgjeld på kr 5 385 som ikke er betalt og derfor ikke fremkommer som utgift i årsregnskapet jf. Opplysninger om avregning med statskassen i note 7.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for Konkurransetilsynet og KOFA. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per dags dato, men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2.kvartal 2015.

Beretningen er unntatt offentlighet fram til Stortinget har mottatt Dokument 1 fra Riksrevisjonen, men vil bli publisert på Konkurransetilsynets nettside så snart dokumentet er offentlig.

Bergen, 26. februar 2015

Christine Benedicte Meyer
konkurransedirektør

6.2 Prinsippnote årsregnskapet

Årsregnskap for Konkurransetilsynet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"), fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 18. september 2013. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av eget departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgnings-rapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Oppstillingen av artskontorapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

Regnskapet følger kalenderåret:

- a) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for kalenderåret
- b) Utgifter og inntekter er ført med brutto beløp
- c) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "Netto rapportert til bevilgningsregnskapet" er lik i begge oppstillingene. Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt 3.8.1. Ordinære forvaltningsorgan (bruttobudsjetterte virksomheter) tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Konkurransetilsynet og KOFA har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som Konkurransetilsynet har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser Konkurransetilsynet og KOFA står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kombinasjon av kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen samlet tildeling men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet og vises i kolonnen for regnskap.

Artskontorrapporteringen

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall som Konkurransetilsynet har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Konkurransetilsynet har trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene skal ikke inntektsføres og vises derfor ikke som inntekt i oppstillingen.

Note 7 til artskontorrapporteringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Virksomhet: KT - Konkurransetilsynet og KOFA

Oppstilling av bevilgningsrapportering for regnskapsår 2014

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merutgift (-) og mindregift
0911	Driftsutgifter	01	Driftsutgifter	A,B	91 665 000	93 052 740	-1 387 740
0911	Klagenemda for offentlige anskaffelser	23	Diverse	A,B	10 498 000	11 324 713	-826 713
<i>Sum utgiftsført</i>					102 163 000	104 377 453	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merinntekt og mindreinntekt (-)
3911	Klagegebyr	01	Driftsinntekter	1, B	2 049 000	999 000	-1 050 000
3911	Lovbrotsgebyr	02	Ymse	1, B		26 400 000	26 400 000
3911	Ymse inntekter	03	Ymse	1, B		21 226 309	21 226 309
3911	Refusjon foreldrepenge	16	Refusjon av foreldrepenge	B		2 712 814	2 712 814
3911	Refusjon lærlinger	17	Refusjon av lærlinger	B		99 958	99 958
3911	Refusjon sykepenge	18	Refusjon av sykepenge	B		741 121	741 121
5309	Tilfeldige inntekter - ymse	29	Ymse			138 480	
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift			9 590 011	
<i>Sum inntektsført</i>					2 049 000	61 907 693	

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet

42 469 760

Kapitalkontoer

60046801	Norges Bank KK /innbetalinger					52 685 455	
60046802	Norges Bank KK/utbetalinger					-95 796 855	
715810	Endring i mellomværende med statskassen					-356 972	

Sum rapportert

-998 612

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (201414)

Konto	Tekst	2014	2013	Endring
6260	Aksjer	0	0	0
715810	Mellomværende med statskassen	-2 906 044	-2 549 072	-356 972

Note A Forklaring av samlet tildeling

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
91 101		91 665 000	91 665 000
91 123	188 000	10 310 000	10 498 000

Konkurransetilsynet har i 2014 disponert samlede tildelinger på 91,665 mill. kr.

KOFA har i 2014 disponert samlede tildelinger på 10,498 mill. kr inkludert overført beløp fra 2014.

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastnings- fullmakter	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings- fullmakter	Standard refusjoner på inntekstpostene 15- 18	Merinntekter iht merinntektsfullmak t	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
91 101		-1 387 740		-1 387 740	3 219 000				1 831 260	4 583 000	1 831 000
91 123		-826 713		-826 713	335 000				-491 713	0	0
											0

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se rundskriv R-2/2013 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Konkurransetilsynet

Fullmakt til å bruke standard refusjoner av lønnsutgifter til å overskride utgifter

Konkurransetilsynet har benyttet lønnsrefusjoner som er rapportert på kapittel 3911 postene 16, 17 og 18 på til sammen kr 3 219 000 på post 01.

Mulig overførbart beløp

Mulig overførbart beløp til 2015 for Konkurransetilsynet er kr 1 831 000 som ligger innenfor 5 % grense for overførbart beløp.

KOFA

Mottatte belastningsfullmakter

Klageorgan for offentlige anskaffelser, KOFA, har i brev av 30.04.2014 fra NFD fått en belastningsfullmakt på NFDs kap 0900 post 21 spesielle driftsutgifter på inntil kr 1 000 000. Det er benyttet kr 998 612 i 2014.

Fullmakt til å bruke standard refusjoner av lønnsutgifter til å overskride utgifter

KOFA har benyttet lønnsrefusjoner som er rapportert på kapittel 3911 post 16 på til sammen 335 000 på post 23.

Merinntektsfullmakt

Kofa har i 2014 hatt fullmakt til å overskride driftsbevilgningen på kap. 911 post 23 med inntil to prosent av bevilgningen på posten mot tilsvarende merinntekt på kap. 3911, post 01, jf. Bevilgningsreglementet § 11 fjerde ledd nr. 1 og Finansdepartementets rundskriv R-110/ 2005, pkt 2.4.

Kofa har ikke kunnet benytte fullmakten i 2014 pga mindreinntekter, - 1 050 000 NOK.

Oppstilling av artskontorrapporteringen for 2014

	Note	2014	2013
Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	999 000	1 061 000
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	0	0
Salgs- og leieinntekter	1	0	0
Andre inntekter	1	28 500	7 253
Innbetaling av finansinntekter	1	0	213
<i>Sum inntekter</i>		1 027 500	1 068 466
Utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	2	82 756 387	77 112 502
Offentlige refusjoner vedrørende lønn	2	-3 553 893	-3 393 270
Utbetalt til investeringer	3	816 350	2 436 496
Utbetalt til kjøp av aksjer		0	0
Andre utbetalinger til drift	4	21 831 616	24 673 376
Utbetaling av finansutgifter	4	212	8 107
<i>Sum utbetalinger</i>		101 850 673	100 837 212
Netto rapporterte utgifter til drift og investeringer		100 823 173	99 768 746
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	5	47 626 309	1 910 000
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		47 626 309	1 910 000
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	6	0	0
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer til andre</i>		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
5700 Folketrygdens inntekter - Arbeidsgiveravgift		9 590 011	8 945 195
5309 Tilfeldige inntekter (gruppeliv m.m)		138 480	129 901
<i>Sum inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler</i>		9 728 491	9 075 096
Netto utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		43 468 372	88 783 650
Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld		2014	2013
Fordringer (legg til linjer og vis på konto)	7	471 738	501 198
Kasse (legg til linjer og vis på konto)	7	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank (legg til linjer og vis på	7	0	0
Skyldig skattetrekk	7	-3 329 723	-3 050 270
Skyldige offentlige avgifter (legg til linjer og vis på konto)	7	-41 804	0
Annen gjeld (legg til linjer og vis på konto)	7	-6 255	0
Sum mellomværende med statskassen		-2 906 044	-2 549 072

Note 1 Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet 2014

	2014	2013
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
KOFA Klagegebyr	999 000	1 061 000
Sum innbetalinger fra gebyrer	999 000	1 061 000
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	0	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Sum salgs- og leieinnbetalinger	0	0
<i>Andre innbetalinger</i>		
Salg av utrangert materiell, avgiftsfritt	28 500	7 253
Sum andre innbetalinger	28 500	7 253
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst (agio)	0	213
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	213
Sum inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet	1 027 500	1 068 466

Note 2 Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter og innbetalinger av offentlige refusjoner vedrørende lønn 2014

	2014	2013
<i>Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter</i>		
Lønninger	68 436 959	63 894 279
Arbeidsgiveravgift	9 590 011	8 945 195
Pensjonsutgifter*	0	0
Andre ytelser	4 729 417	4 273 028
Sum utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	82 756 387	77 112 502
<i>* Denne linjen benyttes av virk somheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.</i>		
<i>Offentlige refusjoner vedrørende lønn</i>		
Sykepengar og andre refusjoner	3 553 893	3 393 270
Sum offentlige refusjoner vedrørende lønn	3 553 893	3 393 270
Antall årsverk:	100,68	96,62

Note 3 Utbetalt til investeringer 2014

	2014	2013
Immaterielle eiendeler og lignende	427 120	881 393
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Nasjonaleiendom og kulturminner	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	389 230	1 555 034
Andre utgiftsførte investeringer (*)	0	70
Sum utbetalt til investeringer	816 350	2 436 496
<i>(*) Spesifiseres ytterligere dersom det er andre vesentlige poster som bør fremgå av regnskapet</i>		

Note 4 Andre utbetalinger til drift og utbetaling av finansutgifter 2014

	2014	2013
<i>Andre utbetalinger til drift</i>		
Husleie	8 295 288	8 018 285
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	207 714	287 762
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	2 235 252	2 357 976
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	196 349	168 333
Mindre utstysanskaffelser	141 905	379 508
Leie av maskiner, inventar og lignende	3 068 433	1 311 374
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne	1 404 867	3 284 310
Reiser og diett	2 612 111	3 301 195
Øvrige driftsutgifter (*)	3 669 696	5 564 634
Sum andre utbetalinger til drift	21 831 616	24 673 376
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	212	8 107
Agiotap	0	0
Andre finansutgifter	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	212	8 107
<i>(*) Bør spesifiseres ytterligere dersom det er vesentlige poster som bør fremgå av regnskapet</i>		

Note 5 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten 2014

	2014	2013
Gebyrer som ikke inngår som driftsinntekt	47 626 309	1 910 000
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	47 626 309	1 910 000

Note 6 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten 2014

	2014	2013
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	0	0

Note 7 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen 2014**Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen**

	2014 Spesifisering av <u>bokført</u> avregning med statskassen	2014 Spesifisering av <u>rapportert</u> mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Finansielle anleggsmidler*	0	0	0
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	41 196 241	0	41 196 241
Andre fordringer	0	471 738	-471 738
Kasse og bank	0	0	0
Sum	41 196 241	471 738	40 724 503
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld**	-870	0	-870
Skyldig skattetrekk	-3 329 723	-3 329 723	0
Skyldige offentlige avgifter	-41 804	-41 804	0
Annen kortsiktig gjeld	0	-6 255	6 255
Sum	-3 372 397	-3 377 782	5 385
Langsiktige forpliktelser			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Sum	37 823 844	-2 906 044	40 729 888
* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 7 B			
** Sum leverandørgjeld i kolonnen "Spesifisering av bokført avregning med statskassen" er resultat av differansen mellom annen kortsiktig gjeld på kr 6255 og leverandørgjeld på kr 5385.			

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

	Forretnings- kontor	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemmeandel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
Aksjer								
Selskap 1								
Selskap 2								
Balanseført verdi 31.12.2014								0
* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.								

Vedlegg 1 – Saksstatistikk 2011 - 2014

Mottatte saker	2011	2012	2013	2014
Meldinger om fusjoner og oppkjøp (§16)	461	411	391	89
Klager, tips og andre saker om brudd på loven / konkurranseskadelig adferd* (§§10/11)	81	75	45	27
Anmodning om å vurdere eventuelt skadelige offentlige reguleringer (§9e)	14	6	12	9
Mottatte høringssaker	203	180	193	124
Internasjonale saker	97	95	82	79
Administrative og andre saker	145	204	177	153
Totalt	1001	971	900	481

*Ikke alle tips og andre henvendelser om mulige lovbrudd blir registrert som saker.

Tabell A: Antall mottatt saker per sakstype 2011 - 2014

Avsluttede saker*	2011	2012	2013	2014
Inngrep mot fusjoner og oppkjøp (§ 16)	2	4	2	3
Inngrep mot konkurranseskadelig adferd (§§ 10/11)	2	0	1	0
Påpekning av skadelige offentlige reguleringer (§ 9e)	0	1	0	0
Høringssvar med vesentlige merknader	19	12	16	13
Overtredelsesgebyr – brudd på gjennomføringsforbudet	4	4	3	5
Avgjørelser om delvis opphevelse/unntak fra gjennomføringsforbudet	7	6	8	0
Vedtak om pålegg midlertidig gjennomføringsforbud	5	5	4	0
Vedtak om plikt til å rapportere informasjon til tilsynet	0	4	0	0
Andre vedtak	2	5	3	3

Tabell B: Antall avsluttede saker per sakstype 2011 - 2014

Utmålte overtredelsesgebyr i NOK	2011	2012	2013	2014
Konkurranseskadelig adferd	4400000*	0	360000000*	0
Brudd av gjennomføringsforbud*	950000	1250000	800000	26300000

Tabell C: Utmålte overtredelsesgebyr 2011 - 2014

Etterforskning - aktiviteter	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bevissikring § 25 - saker/steder	3/5	2/7	4/19	4/9	2/5	2/4	6/17
Forklaringsopptak § 24 - saker/steder	4/12	2/9	6/32	9/48	5/10	4/20	5/34
Lempningssøknader mottatt i året	0	3	6	3	6	2	3

Tabell D: Antall bevissikringer, forklaringsopptak og lempningssøknader 2008 - 2014

Vedlegg 2 – Høringsuttalelser 2014

Alle høringssvar samt sammendrag er publisert på <http://www.konkurransetilsynet.no/no/Vedtak-og-uttalelser/>

Høringsuttalelse - Forslag om å oppheve bestemmelsen om priskontroll på konsesjonspliktige landbrukseiendommer

Brevdato 27.01.2014, Sak 2013/0877

Konkurransetilsynet støtter Landbruks- og matdepartementets forslag om å oppheve priskontrollen på konsesjonspliktige landbrukseiendommer. Konkurransetilsynet er også enig med Landbruks- og Matdepartementet i at et bortfall av priskontrollen på landbrukseiendommer vil føre til økt tilbud og omsetning av konsesjonspliktige landbrukseiendommer. Da vil eiendommene i økende grad tilfalle de personer som har høyest betalingsvilje og som best kan benytte seg av ressursene på eiendommen. I tillegg er Konkurransetilsynet enig i at endringen vil kunne gjøre det enklere for aktive gårdbrukere å få kjøpt tilleggsjord. Dette vil bidra til en mer effektiv bruksstruktur innen landbruksnæringen, og dermed en mer effektiv matproduksjon.

Høringsuttalelse – utkast til regler om systemviktige finansinstitusjoner.

Brevdato 28.01.2014, Sak 2013/0811

I denne høringen har Finansdepartementet presentert utkast til regler om systemviktige finansinstitusjoner. Konkurransetilsynet er kritisk til at de konkurransemessige effektene av regelverket synes å være vurdert i forslaget. Tilsynet peker på at kapitalkrav for systemviktige finansinstitusjoner kun retter seg mot norske banker, og at det er ønskelig med en synliggjøring av regelverkets betydning for konkurranseevnen til bankene som blir underlagt norsk regulering sammenliknet med bankene som ikke blir underlagt de samme kravene.

Videre peker tilsynet på den vesentlige størrelsesforskjellen, og stiller spørsmålsteget ved at eventuelle konkurransemessige virkninger av å rette identisk krav til buffernivå til aktører av så forskjellig størrelse ikke er omtalt. Tilsynet ønsker også en drøfting av om det kan skape konkurransevidringer at noen banker defineres som systemviktige, mens andre banker ikke faller inn under denne definisjonen.

Høringsuttalelse – utkast til forskrift om kapitalbufferkrav

Brevdato 28.01.2014, Sak 2013/0809

I denne høringen har Finansdepartementet presentert utkast til forskrift om kapitalbufferkrav. Konkurransetilsynet vektlegger i høringssvaret betydningen av et harmonisert regelverk innen EU/EØS, og mener det bør arbeides for harmonisert regelverksforståelse med land som har banker med virksomhet i Norge.

Høringsuttalelse - Utkast til lov om endringer i jernbaneloven- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2012/34/EU av 21. november 2012 om etablering av et felles europeisk jernbaneområde

Brevdato 25.02.2014, Sak 2013/0860

Konkurransetilsynet er positive til at det innføres krav om regnskapsmessig skille mellom operatører av serviceanlegg hvor eier har en dominerende stilling innen jernbane. Tilsynet mener imidlertid at opprettelse av separate juridiske enheter i større grad ville ha sikret et klart og effektivt skille. Videre påpeker Konkurransetilsynet i høringssvaret at i den grad man skal anvende termer fra konkurranselovgivningen, bør det tilstrebes lik anvendelse av regelverket. Videre er tilsynet positive til forslaget om hjemmel for utveksling av taushetsbelagte opplysninger mellom Konkurransetilsynet og Statens jernbanetilsyn i særlige tilfeller.

Svar på høring - forslag til nytt kapittel 15 i avfallsforskriften om fastsettelse av avfallsgebyr for kommunenes håndtering av husholdningsavfall

Brevdato 29.04.2014, Sak 2014/0058

Miljødirektoratet har sendt ut høring om fastsettelse av avfallsgebyr for kommunenes håndtering av husholdningsavfall. Miljødirektoratet har utarbeidet et forslag for å tydeliggjøre skillet mellom håndtering av husholdningsavfall og næringsavfall.

Tilsynet er positive til at dette skillet tydeliggjøres. Konkurransetilsynet mener at et tydelig skille mellom monopoldel og næringsdel kan redusere muligheten for krysssubsidiering og ulovlig underprising.

Konkurransetilsynet er kritisk til at kommunene fortsatt kan finansiere behandlingen av næringsavfall med avfallsgebyr fra innbyggerne. Slik forslaget fremstår nå mener tilsynet det vil være en detaljregulering som gir et uklart og komplisert skille mellom monopoldel og næringsdel. I høringssvaret skriver tilsynet at resultatet av reguleringen dermed fortsatt vil være konkurranse på ulike vilkår innen næringsavfall.

Høringsuttalelse – Høring – forskrifter om kapitalkrav, godtgjørelsesregler mv.

Brevdato 13.05.2014, Sak 2014/0043

I høringsbrev av 7. februar 2014 ber Finansdepartementet om innspill til høringsnotat og forskriftsforslag for gjennomføring av EUs nye regelverk for finansinstitusjoner og verdipapirforetak, CRD IV, i norsk regelverk. De viktigste bestemmelsene i CRD IV er allerede tatt inn i norsk lov. Høringsnotatet og forskriftsforslaget omhandler en rekke detaljer og utfyllende bestemmelser i EUs nye regelverk.

Som i tidligere høringssvar knyttet til tilpasningen i norsk regelverk til CRD IV vektlegger også dette høringssvaret betydningen av et harmonisert regelverk innenfor EU/EØS. I tillegg etterlyses det vurderinger av de konkurransemessige effektene av nytt regelverk for finansmarkedet.

Noen av forslagene i det forelagte høringsnotatet innebærer at norsk regelverk fraviker fra CRD IV. Konkurransetilsynet påpeker at disse forslagene vil bidra til ulike konkurransevilkår for norske banker og filialer av utenlandske banker med virksomhet i Norge.

Høringsuttalelse - om bruk av internrevisjon i staten

Brevdato 19.09.2014, Sak 2014/0319

I høringsbrev av 19. september 2014 ber Finansdepartementet om uttalelse vedrørende synspunkter på bruk av internrevisjon i staten. Basert på virksomhetens størrelse, risiko og vesentlighet er Konkurransetilsynet i den kategori hvor bruk av internrevisjon ikke vil gi den nødvendig nytteverdi. Konkurransetilsynet mener det er viktig med et felles rammeverk der dette er hensiktsmessig. Staten som helhet bør kunne hente større innsparinger via et samarbeid mellom enheter herunder intern-

vs eksternrevisjon og internrevisjon vs departement. Internrevisorene er kvalifisert etter revisorstandarter og vil overlevere rapporter til Riksrevisjonen som da vil kunne redusere sin ressursbruk på samme områder. Konkurransetilsynet mener at det er riktig å legge inn et skal- krav når det gjelder å vurdere hvorvidt en virksomhet med utgifter eller inntekter større en 300 mill. kr skal ta dette inn i sin kontrollvirksomhet. Det er også viktig at det legges inn et krav om at dette skal gjøres minimum hvert 4 år.

Konkurransetilsynet er opptatt av at det skal innføres krav om vurdering av behov for bruk av internrevisjon og ikke at virksomheten pålegges dette. Departement skal videre ikke inkluderes i pålegg om bruk av internrevisjon i egen virksomhet.

Svar på høring - rapport fra ekspertgruppe om organisering av strømmnett

Brevdato 26.09.2014, Sak 2014/0168

I denne høringen ber Olje- og energidepartementets om innspill vedrørende rapporten "Et bedre organisert strømmnett". Rapporten går igjennom flere aktuelle problemstillinger ved dagens organisering av strømmettet herunder i hvilken grad det bør være et skille mellom nett- og konkurranseutsatt virksomhet.

Konkurransetilsynet påpeker i høringssvaret at det bør innføres krav om eiermessig skille mellom monopolbasert nettvirksomhet.

Svar på høring - endring i kontrollforskriften

Brevdato 26.09.2014, Sak 2014/0256

I høring om forslag til endringer i forskrift om økonomisk og teknisk rapportering, inntektsramme for nettvirksomheten og tariffer foreslår NVE blant annet at det innføres et generelt krav om konkurranse på kjøp som foretas av nettselskap i konsern og hvor kostnadene skal føres under nettselskapets virksomhet.

Konkurransetilsynet er positive til de foreslåtte endringene i kontrollforskriften siden disse vil kunne redusere muligheten til krysssubsidiert for nettselskap organisert i konsern. Tilsynet peker imidlertid også på at den foreslåtte reguleringen ville vært overflødig dersom det innføres et krav om eiermessig skille mellom monopolbasert nettvirksomhet og annen konkurranseutsatt virksomhet.

Svar på høring – forslag til endring i forskrift om måling, avregning og samordnet opptreden ved kraftomsetning og fakturering av nettsjenester

Brevdato 01.10.2014, Sak 2014/0239

Forslaget gjelder utarbeidelsen av nettavregningsområder og etableringen av Elhub. Konkurransetilsynet er positiv til dette. En utvikling mot et felles nordisk sluttbrukermarked vil bidra til økt konkurranse i markedet. Videre vil etableringen av Elhub føre til likere konkurransevilkår gjennom at vertikalt integrerte selskaper ikke lenger får fordelene av en felles kundedatabase. I tillegg vil Elhub gjøre informasjonsutvekslingen knyttet til AMS mer effektiv.

Det er samtidig viktig å sørge for at vertikalt integrerte selskaper ikke bryter nøytralitetskravene og deler informasjon. Konkurransetilsynet påpeker at dersom det ble innført krav om eiermessig skille for nettselskap, ville den foreslåtte reguleringen for å sikre nøytralitet være unødvendig.

Høringsuttalelse - NOU 2014:4 - Enklere regler - bedre anskaffelser, forenkling av det norske anskaffelsesregelverket*Brevdato 24.10.2014, Sak 2014/0236*

I NOU 2014:4 "Enklere regler – bedre anskaffelser" pekes det forslag til å forenkle og forbedre det norske anskaffelsesregelverket. I sin høringsuttalelse peker Konkurransetilsynet på at utvalgets forslag inneholder noen forenklinger og positive elementer, men at det ikke går langt nok i å forenkle regelverket. Regelverket er fortsatt svært detaljert, og preget av mange 'kan' og 'bør' elementer samt unødige presiseringer. Hvis målsettingen er å skape et mindre detaljert, mindre komplisert og mindre formalistisk regelverk for anskaffelser under EØS-terskelverdier – der offentlige ressurser frigjøres til faktisk verdidøkende offentlige tjenester, mener Konkurransetilsynet at det bør ses nærmere på en minimumsløsning. Denne er skissert i høringsuttalelsen. Et slikt minimumsregelverk, der SMBs deltagelsesmuligheter fremmes og konkurransemekanismer står som et sentralt virkemiddel for å fremme effektiv bruk av offentlige midler, vil etter tilsynets oppfatning gi et betydelig innsparingspotensial ved gjennomføring av offentlige innkjøp under EØS-terskelverdiene.

Høringsuttalelse - Forslag til forskrift om rapporteringsplikt for kraftleveringsavtaler*Brevdato 10.11.2014, Sak 2014/0326*

I forbindelse med etableringen av en ny strømprisportal foreslår NVE, på oppdrag fra Olje- og energidepartementet, en ny forskrift om rapporteringsplikt for kraftleveringsavtaler til forbrukere som skal erstatte Konkurransetilsynets forskrift. Forslaget til ny forskrift tar sikte på å legge til rette for at alle kraftleveringsavtaler som tilbys eller har blitt tilbudt forbrukere kan fremstilles i en ny strømprisportal.

Konkurransetilsynet er positive til en ny forskrift om rapporteringsplikt og en utvidelse av prisportalen, siden dette vil kunne medføre bedre informerte forbrukere, og dermed skjerpet konkurranse i markedet. Hvor stor gevinsten for konkurransen vil bli, vil imidlertid avhenge av portalens brukervennlighet og endelige utforming.

Høringsuttalelse - utfasing av statens ventelønnsordning og vartpengeordning*Brevdato 23.12.2014, Sak 2014/0374*

Forslaget gjelder utfasing av statens ventelønnsordning og vartpengeordning, samt forslag om overgangsordninger som skal ivareta dagens rettigheter for de som allerede har fått utløst rett til ventelønn eller vartpenger. Konkurransetilsynet er positive til forslaget.

Konkurransetilsynet mener ventelønnsordningen har bidratt til at individers incentiver til å søke nytt arbeid svekkes, og at det er positivt at dette nå endres. Ventelønnsordningen har gitt statlige virksomheter økte kostnader og det er positivt at det skjer en harmonisering med privat sektor.

Vedlegg 3 - Årsregnskap for det alminnelige prisreguleringsfondet

3.1 Ledelseskommentarer

Det alminnelige prisreguleringsfondet ble opprettet i 1941 med sikte på å få til disposisjon prisutjevningmidler som ikke var knyttet til bestemte bransjer, men som kunne brukes til prisnedskrivning eller for å hindre prisstigning i slike tilfeller der det ikke var praktisk å gjennomføre spesielle utjevningsordninger. Fondet var hjemlet i daværende prislovens §25 og vedtektene er gitt ved kgl. Res. av 22. desember 1950. Prislovens §25 ble endret i 1991 ved at det bl.a. ble gitt anledning til å bruke midler av fondet til andre formål enn prisreguleringstiltak.

Konkurransetilsynet har siden 1999 vært fondets sekretariat og regnskapsfører. Ved overtakelse i 1999 hadde fondet pr 31. desember en kontantbeholdning på 21,8 mill. kr. Renteinntektene var på 1, 3 mill. kr. I brev fra Nærings- og fiskeridepartementet av 27.05.2014 fikk Konkurransetilsynet nye retningslinjer for fondet, og fondet ble da også omgjort til å være et tilskuddsfond der midlene benyttes til å gi tilskudd til ulike aktiviteter innenfor et bestemt område. Midlene i fondet og avkastningen av disse midlene går til å finansiere tildelingen av tilskuddene. Fondet er regulert av nevnte retningslinje, Økonomiregelverkets bestemmelser kap. 3 og 6 og forskrift nr. 4316 av 24. januar 1992 om det alminnelige prisreguleringsfond. Det er vedtatt at fondet på sikt skal avvikles og omgjørelsen av fondet til å bli et tilskuddsfond følger som konsekvens av dette.

I den nye retningslinjen for fondet er fondets formål definert som følgende: "Fondsmidlene kan benyttes til forskning om konkurranseforhold og pris- og konkurransepolitiske virkemidler". Fondet kan benyttes til tiltak som fremmer fondets formål.

Konkurransetilsynet lyste den 2. oktober 2014 på sin nettside ut forskningsmidler på inntil 6 mill. kr årlig til utvalgte prosjekter og utredninger om konkurranse. Midler vil tildeles fra oppstart våren 2015

Bergen, den 26. februar 2015

Christine Meyer
konkurransedirektør

3.2 Oppstilling av bevilgningsrapportering med noter

Prinsippnote for bevilgningsrapporteringen:

Det alminnelige prisreguleringsfondet er en formuesmasse (kapital) som regnskapsmessig er adskilt fra statens øvrige midler, og der anvendelsen er bundet til et nærmere fastsatt formål med varighet utover ett budsjettår. Det alminnelige prisreguleringsfondet er et fond opprettet ved avsetning av avgifter som følge av prisregulering. Fondet er etter formål gruppert som et tilskuddsfond, og etter finansiering og renter er fondet definert som et B2.3 fond, herunder et fond med midler som ikke kan medtas som aktiva i kapitalregnskapet men som statlige myndigheter har rett til å disponere.

Fondets regnskap for brutto inntekter og utgifter blir ført som særregnskap utenfor statsregnskapet, se fondsregnskapet.

Oppstilling av bevilgningsrapporteringen viser hva som er rapportert fra fondet til statsregnskapet. Krav til rapportering til statsregnskapet for statlige fond er omtalt i Bestemmelser om økonomistyring i staten, punkt 3.6.

Kapitalen i fondet er plassert på oppgjørskonto i Norges Bank. Fondet skal rapportere beholdningen og endringer på oppgjørskontoen hver måned til statsregnskapet. Ved årets slutt vises denne rapporteringen samlet i oppstilling av bevilgningsrapportering som beholdninger rapportert i likvidrapport.

Innestående beholdning på fondets oppgjørskonto skal oppføres i kapitalregnskapet som under kontolån ordinære fond (gjeld) i kontogruppe. Ettersom det alminnelige prisreguleringsfondet er et B2.3 skal ikke fondet føres opp som en eiendel i kapitalregnskapet.

Ved årets slutt vises dette i oppstilling av bevilgningsrapportering som beholdninger rapportert til kapitalregnskapet.

Note A utarbeides ikke for det alminnelige prisreguleringsfondet på bakgrunn av at det ikke lenger gis tildelinger over statsbudsjettet til fondet. Det er kun årlige renteinntekter som bokføres som inntekter til fondet.

Oppstilling av bevilgningsrapportering

Beholdninger rapportert i likvidrapport

	Note	Regnskap 2014
Inngående saldo på oppgjørskonto i Norges Bank	A	26 061 793
Endringer i perioden		338 696
Sum utgående saldo oppgjørskonto i Norges Bank		26 400 490

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Tekst	Note	2014	2013	Endring
811502	Beholdninger på konto(er) i Norges Bank		26 400 490	26 061 793	338 696

Note A Tildelinger av midler til fondet i regnskapsåret*

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Årets tildeling (i kr.)

*Note A utarbeides ikke for det alminnelige prisreguleringsfondet på bakgrunn av at det ikke lenger gis tildelinger over statsbudsjettet til fondet. Det er kun årlige renteinntekter som bokføres som inntekter til fondet.

3.3 Oppstilling av fondsregnskap med noter

Prinsippnote

Det alminnelige prisreguleringsfondet har regnskapsførrnr 811502 og oppgjørskonto 0677 6014 3695 i Norges Bank.

Fondsregnskapet er utarbeidet etter kontantprinsippet. Dette innebærer at inntektene (overføringer til fondet) vises i oppstillingen av resultatet når de er innbetalt. Utgifter (overføringer fra fondet) vises i oppstillingen av resultatet når de er utbetalt. Resultatoppstillingen inneholder alle overføringer til og fra fondet i regnskapsåret. Periodens resultat er forskjellen mellom overføring til fondet og overføring fra fondet. Resultatet er overført til opptjent fondskapital i balanseoppstillingen. I note 1 til fondsregnskapet omtales kortsiktige fordringer. Opplysningen fremkommer ikke av balansen, fordi regnskapet utarbeides etter kontantprinsippet.

Oppstilling av resultat for PF i år 2014	Note	2014	2013
<i>Overføringer til fondet</i>			
Overføringer fra andre statlige regnskap	1	338 696	371 031
Sum overføringer til fondet		338 696	371 031
<i>Overføringer fra fondet</i>			
Overføringer til husholdninger	2		
Overføringer til andre statlige regnskaper	3		
Sum overføringer fra fondet		0	0
Periodens resultat	1,2,3	338 696	371 031
Disponering			
Overføring av periodens resultat til opptjent fondskapital		-338 696	-371 031
Oppstilling av balanse for PF i år 2014	Note	2014	2013
Eiendeler			
Oppgjørskonto i Norges Bank		26 400 490	26 061 793
Sum eiendeler		26 400 490	26 061 793
Fondskapital og gjeld			
Innskutt fondskapital		21 800 000	21 800 000
Opptjent fondskapital	1,2,3	4 600 490	4 261 793
Sum fondskapital og gjeld		26 400 490	26 061 793

Note 1

Fondets inntekter består kun av renteavkastningen av beholdningen i Norges Bank. Dette vises på linjen overføringer fra andre statlige regnskap med kr 338 696. I år 2013 var renteavkastningen kr 371 031.

Note 2

Det er ikke foretatt utbetalinger fra fondet i 2014 til husholdninger.

Note 3

Det er ikke foretatt utbetalinger fra fondet i 2014 til andre statlige regnskaper.